

2013 m. spalio 4 d., penktadienis

Nr. 36 (1050) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Koncertų sezono pradžia Kongresų rūmuose

3

Rusų dramos teatro premjera vaikams

4

VDFF svečias Pawełas Łoziński

Katarzyna Józefowicz,
„Staltiese“. 2011–2012 m.

6

Katarzynos Józefowicz paroda

7

„Vasaros skaitiniai“ ŠMC

8

Naujas „Kinas“

Tik ironija išgelbės pasaulį

Mindaugo Navako „Trys dalykai“ ir viena vasaros paroda projektu erdvėje „Malonioji 6“

Monika Krikštopaitė

Malonioji gatvė nėra patogioje vietoje, ji nepakeliui, kad ir kur ei-tum. Projektų erdvės lankymo laikas ribotas (tik kelios valandos per savaitę), nors galima bet kada pasiskambinti – atrakins, tik kad negali čia anonimiškai įnert ir išnert, kai tik į galvą šauna. Bet „Malonioji 6“ lankytis yra malonu, todėl visi ne-patogumai neturi reikšmės. Ir ne tik todėl, kad Žilvinas Landzbergas su Ula Tornau yra maloniūs ir labai talentingi žmonės, ši erdvė pačia geriausia prasme neturi ambicijos ką nors įroduti, prikišti, veikiau nori parodyti, ką ir patiemis atrodo verta pažiūrėti. Aptrupėjės, vienišaujantis namas nesiekia tapti prestižine galerija, iškuriantys ir išsikraustantys reginai greičiau vieši kaip įdomūs svečiai. Menas čia ne ant pakylos, o šalia, toks paprastas – turia galvoje ne tik jaukią erdvę, bet ir visą komunikaciją, kuri nėra apsinėšusi projektinėmis formuluočėmis, nemeta imponuojančio institucinio šešlio. Tas laisvesnis formatas ir surūpina patį didžiausią malonumą.

Mindaugo Navako pasirodymas tokioje neįpareigojančioje aplinkoje atrodo visiškai logiškas. Skulptūros ribas vis plečiantis skulptorius arba tiesiog menininkas *per se* Navakas kasmet vis pristato, ką yra su-kūrės. Šiemet savo parodoje „Trys dalykai“ jis, regis, puikiai išjautė į „žaidimą namais“: trys kūriniai natūraliai išlieja į kadaise gyvenamo namo „scenografiją“. Prie įėjimo – dvi „kabyklas“ su apsiuvestais, gretimame kambaryje – induuja su tikromis lėkštėmis. Bet jeigu tai Navakas, aišku, kad kažkur bus aštrus posūkis.

Visiškai nekaltais atrodantys trys objektai, i juos išsižūrėjus, sąmonėi užduoda rimtas apkrovas, mat čia,

Mindaugas Navakas, „Indauja“. 2013 m.

J. LAPIENIO NUOTR.

kaip ir iprasta šiam autoriniui, įveeltas mastelių sukeitimų efektas. Indaujoje išrikuotos lėkštės ir sriubinės „papuoštos“ gatvės grafitu „raštais“. Mažos lėkštės, suvokus jų de-kora, galvoje ügteli iki kelių metrų. Navakui užtenka lėkštės, kad užkariautų didelį plotą... Atrodo, kad jam savaime pavyksta mastyti kilometrais.

Veltis į tokio meninio judesio semantiką yra gan bjauru, šis reikalas užterštas Algijo Ramanausko istorijos pripuoliais ir smurtiniaiškais plakatais (su nulaužta ranka) prieš dė-

mesio ištroskusius paauglius, žyminčius pakampes kaip ruojantys katinai. Nei paįsantys, nei kovojančios priejuos nepasirodė labai brandūs, vis dėlto agresija manę gasdina labiau. Iš tikro nesvarbu, ką manau apie grafitus, efektinga tai, kad Navakas paima šitą spazmą, purškimo ir purkštavimų prisotintą (sakykim) diskursą ir paverčia jį miesčionišku, dekoratyviu ornamenteliu lėkštėms puošti. Kas gali būti lėkštėau (nuo žodžio „lėkštė“)? Grafitai tampa to-

NUKELTA | 6 PSL.

Prokofjevo portreto ir gotikinės garsų katedros versijos

Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro sezono pradžios koncertas

Rima Povilionienė

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, vadovaujamas Gintaro Rinkevičiaus, pradėjo jubiliejinių, jau 25-ą koncertų sezoną ir rugsėjo 26-osios vakaro programą atvėrė kartu su šiuolaikinės pianistinės mokyklos romantiniu herojumi vadiniamu Nikolajumi Luganskiu, apie kurį autoritetingasis „The Daily Telegraph“ rašė: „Nepaprastai jautrus pianistas, i pirmą vietą jis kelia ne save, bet muziką...“, o pianistas ir pedagogas Levas Vlašenka pasibėgus tarptautiniam Piotro Čaikovskio konkursui 1994 m. minėjo, kad sidabro medaliu nugalėtojo N. Luganskio skambinimas jam priminė legendinį Sviatoslavą Richterį.

Koncerte pianistas atliko Sergejus Prokofjevo Trečiąjį fortepijoninį koncertą, kurį vos prieš kelis mėnesius išrašė kartu su Vokietijos simfoniniu orkestru ir batutos meistrui Kentu Nagano (išrašų kompanija „Naive“). Tai kūriny, kuriaime apstu ir tokatisko motoriškumo, vietomis kampuoto ar groteskiško (pirmoje dalyje), vietomis tarsi prognozuojančio nūdienos minimalistų sumanybus (pavyzdžiui, trečios dalies kodoje), ir gilaus lyrizmo, nemaižai dėmesio skiriama orkestro instrumentų solinėms partijoms. Lietuvių orkestre ypač meistiškai skambėjo medinių pučiamujų solo pasirodymai, masyvūs *tutti* epizodai (štai LVSO atlieka ištisies įtikinimai), tačiau styginių griežimui, pa-

vyzdžiui, skambant mąsliai pirmos dalies ižangai ar panasiose vietose, kur styginių grupės iškyla į pirmą planą, trūko vientisumo ir lengvumo, plevenančios S. Prokofjevo melodijos virto sunkiasvorėmis garsų lavinomis. Jų klausydamas prisiminiau, kad orkestras puikiai geba išgauti, atrodyti, sunkiai apčiuopiamo, tarsi ore pakibusio ir jautriai virpančio garso kokybę, ir tai ne kartą įrodė atlidakamas, pavyzdžiui, Richardo Wagnerio „Lohengrino“ Preliudą. Taip pat prisiminiau, kad

Trečiasis koncertas neretai vadina S. Prokofjevo muzikiniu portretu. Mstislavas Rostropovičius yra pasakęs: „Klausydamas šios muzikos girdžiu jo kalbėjimo manierą – sąmaininga, tiesmukiška, kartkartėmis stačiokiška, bet dažniausiai švelni.“ Pastarosios savybės LVSO muzikantų piešiamame S. Prokofjevo portrete, regis, neliko. Tačiau N. Luganskio atlirkimo koncepcijai ir prečizkai tai nesutrukė, kaip ir Vilniaus kongresų rūmų scenoje stovinčio fortepijono klaviatūros ne-

lygumai (vietomis net akivaizdžiai girdimi) ar tai, kad pianistas nuo pradžių ēmési lyderio vaidmens, diktavo nuotaikų kaitą ir tempus. Susidaré išpūdis, jog pirmoje ir antroje dalyje solistas siekė šiek tiek greitesnio tempo. Galbūt tai lémė veikiai konstruktyvių ir racionalių N. Luganskio interpretaciją, panėšėjusią į apgalvotus šachmatų, kuriuose jis taip mėgsta žaisti, ejimus.

Bisui N. Luganskis paskambino, kaip ir tikėtasi, mėgstamo ir dažnai interpretuojamą Sergejaus Rach-

maninovo kūrybos puslapius. Klaušantis dviejų fortepijoninių miniatūrų – Etiudų–paveikslų, op. 33, Nr. 4 ir 8, tesinorėjo, kad šis pianistas vėl grįžtu į Lietuvos sceną ir surengtų rečitalį, kaip praėjusiais ar ankstesniais metais.

Jubiliejinio sezono pradžios koncertą apibendrino antroje dalyje atlirkia fatališkuoju skaičiumi pažymėta Antono Brucknerio Devintoji simfonija. Gimęs ir užaugęs kaime A. Bruckneris ne itin patogiai jautėsi karštligiško Vienos didmiescio apsuptyje, jo kūriniuose gamtos (Alpių, kaimo idilės ir pan.) romantizavimas gožia tikrovės vaizdinius, nuo kurių tarsi stengiamasi pabėgti. Tai nesvetima ir Devintajai simfonijai, kurios sodrioje polifonijoje „skleidžiasi“ liaudies dainų intonacijos ir subtilūs gamtos vaizdai, veržiaus polėkio ir apatijos kontrastai. Simfonija nebaigta, tačiau tobulai įreminama lėto tempo pirmos ir trečios dalies arkomis, tarp kurių įsiterpia energingas *Scherzo*.

Koncerte buvo pasirinktas atliki trijų dalių (be nebaigtos ketvirtosios) ciklas. Jo interpretacija neleido susabejoti monumentaliu dirigento Gintaro Rinkevičiaus požiūriu ir atskleidė aukštą LVSO medinių ir varinių pučiamų grupių meistriškumą. Nors kartais tekdayo ir susimastyti, ar orkestro muzikantai irgi regi tą pačią didingą „gotikinę garsų katedrą“, kurią prieš daugiau kaip šimtmetį „surentė“ austrių kompozitorius.

Nikolajus Luganskis ir Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

T. BAURO NUOTR.

Afrikietiškos šiuolaikinio šokio citatos

23-ajam „Auros“ šiuolaikinio šokio festivaliui pasibaigus

Akvilė Eglinskaitė

Kaip išvengti Afrikos bendro vardininkio kalbant apie skirtingu choreografių iš Malio, Maroko, Senegalo, Dramblio Kaulo Kranto, Pietų Afrikos Respublikos darbus? Galbūt to visai ir nereikėtų daryti. Juolab kad 23-ius metus rengiamo festivalio „Aura“ anonsuose cituota Pietų Afrikos choreografė Boyzie Cekwana teigia, kad „nerasime žmogaus, netgi kilusio iš Afrikos, kuris kitam asmeniui galėtų apibrėžti, kas iš tiesų yra Afrika“.

Tačiau išvardintų kraštų kūrėjams svečiuojantis Kaune ir susitikus polkalbio su festivalio žiūrovais, nepavyko išvengti klausimų apie Afrikos šokio ypatumus. Nenuostabu, kad šokėjai nebandė slėpti susierzinimo, išgirdę stereotipiniais įvaizdžiais grindžiamus palyginimus, esą visi šiame žemyne šoka nuo gimimo. Kontrargumentas buvo Germaine Acogny replika, kad visi europiečiai

taip pat nepradeda groti pianinu nuo vaikystės.

Drasus buvo organizatoriu užmojis suteikti festivaliu šiuolaikinio Afrikos šokio kryptį. Tačiau kaip pristatyti Rumunijos, Belgijos, Vokietijos, Suomijos, Lietuvos bendrą spektaklių programą JAV ar Kinijos publikai? Šiuolaikinis Europos šokis? Galėtume daug ginčytis, kad šios šalys neatspindi tikrosios „senoji kontinento“ gausos ir įvairovės.

Atidarymui organizatoriai taikliai ir simboliškai parinko Tchekpo šokio trupės pasirodymą „Trys lygiai“. Is Benino kilęs choreografas Tchekpo Dan Agbetou šiuo metu reziduoja Bylefelde (Vokietija). Idėją plėsti festivalio koordinates pristatant naujas kultūras ir paskatinio sena pažintis su šiuo choreografu, Vokietijoje jau kuris laikas organizuojančiu šiuolaikinio afrikietiško šokio pristatymus.

Tchekpo, bendradarbiaudamas su penkiais šokėjais, kvestionuoja

„Glamoneti vėja“ D. KUKYTĖS NUOTR.

europietišką stereotipais apaugsus Afrikos kultūros ir jos gyventojų suvokimą sąmonėje. Scenoje – puikiai sudėti vyriški kūnai, daug plastikos bei asociacijų su kai kuriais iš Afrikos genčių perimtais ir visame pasaulyje išpopuliariėjusiais šokio sti-

liais: nuo kubietiškos salsos iki jazz ir show dance, gatvės šokiu ar net kapueiros užuominu. Tačiau valandos trukmės pasirodymo prasmė sunkiai leidžiasi perprantama. Atmetus europietiškoje sąmonėje įsišaknijusius stereotipus, Afrikos kontekstas, skirtinių etninių regionų raiškos būdai, kodai ir siužetai praplaukia prieš akis tarsi pirmieji įrašai baltame popieriaus lape. Ne veltui spektaklio scenografiją sudarė krūvelės suglamžytą lapą, kurie vėliau buvo išbarstyti po sceną.

Keistos kovos ir imtinyių momentus primenančios kompozicijos ant/po/su stalu suteikė naujų reikšmių išprastam baldui. Galbūt čia ir kyla idėjinis konfliktas, pasirinktas kaip choreografijos komponavimo ašis – nuolatinis kūniškumo, juslinių potyrių bei dvasinių išgyvenimų balansavimas kiekviename žmoguje. Toks choreografo įžvelgtas trilypumas („Trys lygiai“ – kūnas, siela, jausmai) būdingas ne vienam šiu post-

moderniuju laikų asmeniui.

Antrame Tchekpo Dan Agbetou darbe „Glamoneti vėja“ („Caresse du vent“) išryškėja šio choreografo ir atlirkėjo gebėjimas kurti ypatingą, estetiškai vizualų emocinių laukų. Viena iš ne(w)kritikos atstovų taikliai sakė – Tchekpo kuria ir buria vaizdais bei plastika. Tokią Afriką, egzotika bei magija dvelkiantį kontinentą, mes ir įsivaizduojame. Įdomus dalykas, savotiškai jungęs ir intrigavęs visoje afrikietiškoje festivalio dalyje – tai pasirodymų scenovaizdžiu naudojami paprasti balaidai, atlirkantys visiškai nebuitines funkcijas. Turbūt nebuvo nė vieno pasirodymo, kuriame nebūtų panaudotas stalas ar kėdė. Paradoksalu, juk kėdė – gryna Vakarų kultūrą, kūno anatomiją ir mentalitetą simbolizuojantis baldas. Ir Azijos, ir Afrikos šalyse priimtinesnis „atpalaiduoto stuburo“ sėdėjimo būdas bei

Išjudinti vaikų vaizduotę

Olgos Lapinos spektaklis Lietuvos rusų dramos teatre

Kristina Steiblytė

Skandinavų literatūra vaikams žavinga: stebuklingas pasaulis su daugybe nuotykių, ne visai realūs, nepaprasti, bet labai mieli personažai, savitas humoras jausmas net ir suaugus gali traukti Astrid Lindgren, Tove Jansson, Selmos Lagerlöf ir kitų knygose. Dabar, apsilankius Rusų dramos teatre, galima prisiminti dar sovietmečiu į lietuvių kalbą išverstą rašytojos Zinken Hopp knygą „Stebuklingoji kreida“. Pirmoji knygos dalis, pavadinta beveik taip pat, tame pat teatre pastatyta dar 2011 m., o ši spaļ scenoje pasirodė ir antroji knygos pusė. Knyga susidomėti privertė būtent antrasis spektaklis, i kurį laisvai galima patekti jau ir suaugusiesiems.

„Stebuklingoji kreidelė“ režisierės Olgos Lapinos sumanymu nuo išprastinių pastatymų vaikams skyrėsi tuo, jog šis spektaklis skirtas tik jiems: kol vaikai keliauja po teatro patalpas su Junu ir Sofumi, tėveliai nekviečiami prisijungti, nes suaugusiesiems skaitoma humanistinės pedagogikos paskaita. „Junas ir Sofus, arba auksinis riteris“ persikėlė į teatro salę, tiksliau, į sceną, čia pasikviesdamas ir žiūrovus. Tiesa, šioje tokia atskirtis liko: net ir susēdus vienoje erdvėje, suaugusiesiems siūloma atsisesti vaikams už nugarą. Taip koks nors itin aukštasis tėvelis neužstoja vaizdo už sėdinčiam vaikui, ir spektaklį vaikai žiūrėti savarankiskia. Ir nors mažesniems tai gali būti visai nemenkas iššūkis, pasinėrė į spektaklio pasaulį vaikai beveik ir nepastebi, kad tėvai ne visai šalia.

Kadangi „Junas ir Sofus, arba auksinis riteris“ yra antroji dalis, ei-

nant žiūrėti šio spektaklio daug geriau būtų mačius ir pirmają ar bent skaičius knygą. Tačiau net jei taip ir nera, suprasti, kas vyksta, ne itin sudėtinga, vienintelis ilgėliau kamuočių galintis klausimas: „Kodėl gi tas Sofus visas baltas?“ Tačiau spektaklis nėra tiesiog knygos iliustracija: čia atsisakyta kai kurių šalutinių linijų, veiksmas koncentruotas išryškinant berniukų norą išgarsėti, pasileikan pagrindinius nuotykius su burtų lazdele ir kiek pakeitus pabaigą. Be to, suteiktas kur kas didesnis vaidmuo troliui Kumlei, kuris ne tik spaustino, bet ir žiūrovų akivaizdoje kūrė istoriją apie Juną ir Sofų.

Spektaklio veiksmas vyksta beveik tuščioje scenoje: kairėje susėdė muzikantai, priešais juos ištrižai scenos kampą kerta bėgiai (sudėlioti iš kopėcių), o dešinėje – kolona su auksinio riterio skulptūrėle viršuje. Prasidėjus veiksmui scenoje pasirodo ir pagrindinių scenografinių elementų – baltas kubas, tarsi sudėliotas iš skirtingo dydžio staciakampių, kurie, pasirodo, gali atsidiaryti, tad kubas turi daugybę durelių ir langelių (scenografas Marius Javcovskis). Šia balta konstrukcija sukuria didžioji dalis spektaklio siužete išrašytu nuotykių: kubas išnaudojamas ir kaip garvežys, kuriuo draugai išvažiuoja pasivažinėti, ir kaip princesės Erškėtrožės pilis, ir kaip direktoriais tapusių Juno ir Sofaus kabinetas, ir kaip senovės karaliaus požemis, juo naudojantys sukuria ir iliuzija, kad Sofus pameta galvą. Scenografo ir režisierės nuopelnui, pasitelkus į pagalbą šviesas bei gyvai atliekančią muziką (Julija Sediak, Kastytis Žukauskas, Šarūnas Datenis), labai kulkli scenografija tampa vaizduotę išjudinti ver-

čiančiu objektu. Stebuklams kurti spektaklyje panaudota ir likusi erdvė. Tai ryšku tik vienoje scenoje, tačiau už žiūrovų nugarą ložėje pasirodantis Sofus, besikalbantis su scenoje esančiais Junu ir Kumle, žiūrovus verčia dairytis po visą salę ir pajusti ne tik fizinę erdvę tarp draugų, bet suprasti ir laiko atstumą tarp jų.

Taip paversti paprastą scenografią magišku pasaulyu neįmanoma be geros vaidybos. Juną (Valentin Novopolskij), Sofą (Valentinas Krulikovskis) ir Kumlę (Aleksandr Kanajev) vaidinančių aktorių vaidyba artimesnė psichologinei, nors labai svarbus ir jų žaismingumas bei įvairių aktorinių gebėjimų demonstravimas, tamprą kitų veikėjų kūrimo pagrindu. Pavyzdžiu, Junui ir Sofui persikėlus į praeitį, jų sutiki Kaivalius (Vladas Lukjanov) ir Princesė (Julija Krutko) šoka, dainuoja ir žavi tarsi be pastangų sukurtu lengvu žaismingumu. Svarbu ir tai, kad aktoriai, neturėdami galimybės pasislėpti už įmantrios scenografinios ar kostiumų, turi savo darbu ir žavesiu išlaikyti vaikų dėmesį.

Tiesa, ir šiam spektaklyje ne iki galu pavyksta išvengti lengvo pasimaišymo, tačiau palyginti su anksčiauose O. Lapinos spektaklyje „Brangusis atrakcionų parko dėde!“ vaidinusiais Mažojo teatro aktoriais, Rusų dramos teatro pagundos kuo daugiau vaikus pajuokinti yra nežymios ir nesukuria nuostolių spektakliui. Beje, įdomu, kad spektaklis Rusų dramos teatre parodytas lietuvių kalba. Jis gali kiek keisti, aktoriams prakalbus rusiškai, bet lietuviškam variantui šilumos ir nuoširdumo suteikė ir nežymus akcentas.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

žemesnės kūno pozicijos. Kai choreografas, padedamas šviesų ir garsu dizainerio Chriso Ummey, priverstė kėdes skraidyti, pabandė jas „prisijaukinti“ ir kitokias ritualiniaus judesių bei garsais su jomis „komunikavo“ konkurencijos, gailesčio, baimės, džiaugsmo, liūdesio ir kitų asmeninių išgyvenimų temomis, buvo kuriami ne tik estetiskai ekspresyvūs paveikslai, bet ir para-doksalios asociacijos.

Festivalyje buvo ir daugiau šiuolaikinė Afrikos šokio pristatantėlių choreografių vyrų. Keičiasišia galbūt tai, kad nepasitaikė mišrių kūrybių partnerystės. Maroko atstovo Taoufiq Izeddiu performansas „Aaleef“ pasižymėjo ir unikalia šokio išraiška, ir stipriu idėjinu pranešimu. Šviesos siena padalintos scenos tamsiojoje pusėje Taoufiqas grumiasi, kovoja (garsais ir gestais) keldamas nesenai įvykusio Arabų pavasario asociacijas. Atlikėjas, pasikvietęs į sceną partnerį, gyvai grojantį tradiciniu instrumentu, grumiasi tarp tradicijos ir globalaus

čiausiai objektu. Stebuklams kurti spektaklyje panaudota ir likusi erdvė. Tai ryšku tik vienoje scenoje, tačiau už žiūrovų nugarą ložėje pasirodantis Sofus, besikalbantis su scenoje esančiais Junu ir Kumle, žiūrovus verčia dairytis po visą salę ir pajusti ne tik fizinę erdvę tarp draugų, bet suprasti ir laiko atstumą tarp jų.

Iprasta, kad spektaklyje vaikams su jais bendraujama, nors tai iš anksto neįrašyta spektaklio dramaturgijoje. Džiugu, kad čia to nevenigama. Ne tik suteikiama progai keliems vaikams sudalyvauti spektaklyje perkerant princesės Erškėtrožės ekspozicijos atidarymo juosta, bet ir išklausomai į vaikų norą išterpti, pasakyti, ką jie žino ar

ne visai teisingas. Tai greičiausiai galėjo suteikti atpažinimo džiaugsmo tiek vaikams, tiek jų tėvams, bet spektaklyje, paremtame kūrybos, o ne atpažinimo džiaugsmu, tą, regis, reikėjo taikyti ir muzikai.

Labai įvairiai išnaudojamas balansas scenografinios kubas ne kartą privertė prisiminti lėlių teatrą – labiausiai su kūrybiškumu ir stebuk-

Scena iš spektaklio

D. MATVEJEVO NUOT.

mano. Ir nors matytame spektaklio variante tokią sceną nebuvo itin daug, pasidžiaugti galima, pavyzdžiu, V. Novopolskio bendravimu su spektaklyje dalyvavusiais ir jam pasakinėti bandžiusiais vaikais.

Daugiausia klausimų sukėlė spektaklyje skambėjusios dainos. Ne tos, kurias gyvai atliko aktoriai pagal knygos tekstus, o tos, kurios buvo panaudotos kaip iliustracija: šiuolaikinės popmuzikos, o ne originalių, būtent vaikų publikai skirtų melodijų pasirinkimas pasirodė

na ją džiaugsmu“. Ji kalba universaliu ir visiems suprantama judestio kalba. Kalba apie tai, kad norint ką nors pakeisti pirmiausia reikia pradėti nuo savęs.

Charizmatiškas duetas Kettly Noel ir Nelisi Xaba – labiausiai provokuojantis ir laužantis stereotipines nuostatas. Iš kelių susitikimų ir internetinio susirašinėjimo gimus moterų draugystė ir sceninis kūrinys „Susirašinėjimas“ („Correspondances“) fragmentuose, paradosai, bet tiksliai atspindi šiandieninės moters padėtį, skirtingai išsivaizduojamus visuomeninius vaidmenis, santykius ir galimas situacijas.

Noel ir Xaba profesionaliomis šokio mokykloms (šiuo atveju PAR ir Malio) bei konceptualiam šiandieninės Afrikos šokiu atstovauja priekiai. O kur dar gebėjimas universaliomis priemonėmis sukurti žavingą groteską. Juoda kokteilinė suknute ir tradicinė Marilyn Monroe pozė prie mikrofono kuriamas fragile moters įvaizdis kalba ne apie meilę ir gailestį baudaujantiems ir skurdo nugalintiems vaikams, o apie potraukį pinigams. Ir raugėti į mikrofoną yra taip pat žavu, kaip ir dainuoti gimi-

tadieninį pasveikinimą prezidentui. Feministiniu požiūriu garsėjančios Annie Lennox dainos „Sweet Dreams“ citata – akivaizdi užuominis, kad afrikietiškas duetas tikrai neturi jokių tabu, nei politinių, nei orientacijos. Paminėtos Obamos ir Sarkozy pavardės rodo, kad klausimas apie lygias lyčių galimybes net nesvarstomas, replika apie „pirimo“ pasaulio šalies primena, kad skaičiuoti „pirmais antrais trečiais“ išmokė didieji Vakarai. O silikoninės pirštinės su „pilnais pieno speniais“ pasižymi tokia daugiaiprasme simbolika ir stipriu vizualumu, kad net garso operatoriaus „neįstojimas“ garso intensyvumų bei stiprumo maudynų piene išpūdžio nesudėdino.

Tie, kurie nerado afrikietiškose šiuolaikinio šokio citatose intriguojančio kabliuko, šiumetiniame festivalyje galėjo matyti jau nebe pirmą kartą pristatomus Austrijos, Izraelio, Lenkijos ir Lietuvos (paci „Auros“) atstovų pasiromus. Tačiau „Europos šiuolaikinio šokio“ spektras šiuo atveju per platus, kad skirtingu šalių spektaklius būtų galima apžvelgti viename straipsnyje.

„Trys lygiai“

S. BATUROS NUOT.

Meilė tėvams – sudėtingas jausmas

Susitikimas su VDFF svečiu Pawełu Łozińskiu

Naujausią savo filmą „Tėvas ir sūnus“ savaitgalį pasibaigusiam Vilniaus dokumentinių filmų festivalyje pristatė lenkų režisierius Pawełas Łoziński. Po filmo įvyko pokalbis su žiūrovais, jo fragmentus pateikiame „7 md“ skaitytojams.

Kaip gimus filmo sumanymas?

Mintis sukurti tokį filmą kilo senokai, 2009-aisias. Nuėjau pas tėvą ir pasakiau: „Tėti, norėčiau sukurti dokumentinį filmą apie tave.“ Jis atsakė: „Ne. Nesutinku.“ Bet praėjo savaitė ir jis pakeitė nuomonę: „Gal ir sutiks, bet su sąlyga, kad filmuose abu. Tai bus dvių režisierų filmas apie du personažus.“ Man toks sumanymas patiko, nes dažniausiai filmuose yra režisierius ir personažas, ir personažas neturi jokios įtaikos režisieriui. O čia galimybės būtų lygios. Sutarėme, kad kalbėsimės bejokių tabu, o vėliau montažinėje nusprėsime, kas į filmą pateks, o kas – ne. Ir būsimė lygiaverčiai filmo herojai. Pradėjome filmuoti. Iš pradžių Varšuvos susėdome, ēmėme kalbėtis. Emociškai tie pokalbiai buvo įdomūs, tačiau nuobodūs vizualiai. Todėl nusprenādome važiuoti į Paryžių. Tai įvyko praėjus dvejuiems metams nuo sumanymo pradžios. Nufilmavome kelionę ir tada tėvas metus dvejojo. Galiausiai sutiko.

Man įdomu, kaip „Tėvai ir sūnū“ priėmė žiūrovai, nes esu per arti filmo, trūksta distancijos. Šio eksperimento esmė ta, kad kameras atsukome į save. Nežinau, ar filmas aiškus. Nenorėjau kurti filmo apie du režisierius. Norėjau, kad jis būtų universalus – apie tėvą ir sūnū, apie du žmones. Nežinau, ar man pavyko.

Regis, pavyo puikiai, dialogas labai nuoširdus, be jokių barjerų. Tačiau spudoje skaičiau, kad turėjo būti dvi versijos. Sūnaus ir tėvo.

Istorijos pabaigą papasakosiu vėliau. Kai su tėvu susėdome montuoti bendro filmo, paaškėjė, kad montuoti kartu sunku. Pavyzdžiu, jis sakydavo: „Ne, ne, šią tikrai turi išskirpti.“ – „Kodėl? Tai puiki scena.“ – „Bet mano dantys bjauriai atrodė.“ – „Bet gal ne visi į dantis tau žiūrės? Žiūrės į akis ar tiesiog klausysis.“ Abiem buvo sunku žiūrėti į kitą kaip į personažą. Galiausiai tapo tiesiog nebeįmanoma dirbtai. Kitai vertus, mes įdomiai pykoms montažinėje. Net pagalvojau ten pastatyti kamerą. Filmas būtų tokis: važiuoja tas automobiliukas keliu, staiga sustoja, ir keleiviniai jau sėdi montažinėje, kalbasi, kaip scena turi atrodyti, vienas mano vienaip, kitas kitaip. Norėjau surizikuoti, bet tėvas kategoriskai atsisakė. Susitarėme, kad kartu su montuotoju paaišlysime tėvui savo variantą, o jis pasakys pastabas. Parodėme, ką padarėme. Net pasirodė, kad pavyks susitaroti, bet jis pradėjo derėtis: „Jei išmesi šią sceną, leisiu palikti aną, nes šitos dėti niekaip negalima, bet to, man nepatinka, ką čia pasakei, bet jeigu išmesi aną, leisiu palikti ši-

Marcelis ir Paweł Łoziński filme „Tėvas ir sūnus“

tą.“ Supratau, kad šitaip nužudyse filmą. Kad tai bus mūsų požiūriu, skoniu vidurkis, tarpinis produktas, o ne autorinis filmas. Tėvas pasakė, kad nori sukurti savo versiją. Jis patémė mano versiją ir kai ką patrumino, o kai ką paigino. Todėl yra du filmai. Bet, manau, nebūtina matyti abi versijas, kad suprastum, apie ką kalbama. Tarptautiniame Krokuvos festivalyje ir Vroclavo festivalyje „Era – nauji horizontai“ rodėme abi versijas.

Kurią versiją geriau priėmė žiūrovai?

Nežinau. Man rodos, nuomonės pasiskirstė tolygiai. Jokios statistikos šiuo klausimu nerinkau. Bijau, kad filmai pernelyg vienais į kitą panašūs. Ir nesu iki galo įsitikinęs, ar verta žiūrėti du tokius panašius. Jei būtume iškart nusprenādome, kad važiuojame ir kuriame du filmus, būtų aišku. Būčiau sakęs: „Dabar filmuoju aš, tėti“, paskui jis sakytu: „O dabar aš filmuoju sau.“ Be to, medžiagą būtume atidavę dviem skirtinėmis montuotojams. Pavyzdžiu, tėvas labai norėjo filme matyti testamento sceną. Jo versijoje šios scenos nėra. Gaila, nes jি gera. Man atrodo, kad ši scena yra filmo esmė, ji yra kelionės tikslas.

Santykiai su tėvų po filmo pagerėjo ar pablogėjo?

Po kelionės jie buvo visai geri. Vienas kitam pasakėm daug svarbių dalykų. Kartais nemalonii, kartais skaudžių. Bet nuotaika po filmavimo buvo tokia kaip paskutinėje filmo scenoje. Tačiau po nepavykio bendro filmo – pablogėjo.

Ar, nepaisant požiūrių skirtumų, projektas tešiamas toliau?

Ne. Tešiasi gyvenimas, o projektas baigtas.

Supratau filmą kaip dvių žmonių viešą išpažintį. Nuoširdi, nenuosalinta, tiesiog gyvenimo gabalėlis. Sujaudino tėvo atvirumas.

Džiaugiuosi, kad taip priėmė filmą. Būtent to išskėmė. Noriu pabrėžti, jog labai gerbiu tėvą už tai, kad sutiko dalyvauti tokiam eksperimente. Juk jis turėjo nujausti, kad bus pagrindinis filmo herojus, kad

ir ką būtume susitarę. Mane tėvo istorija domino labiau nei jি manoj. Žinojome, kad jei nebūsime atviri, nektik meiliai šnekučiuosimės, filmas nepavyks. Tai bus savireklama ar automobilio reklama, o ne eksperimentas, kurį pavadinome „psychobus“. Norėjau papasakoti tiesą apie sunkius, bet gražių jausmus kupinus mūsų santykius. Meilė tėvams – sudėtingas jausmas. Man rodos, tokiai pokalbių tarp skirtingu karto, tarp tėvų ir vaikų reikia. Ypač vaikams. Nors tėvams jie taip pat gali pasitarnauti. Man atrodė, kad nesupratęs, koks yra mano tėvas, nesuprasiu, kas esu aš. Šis pokalbis įvyko, nes norėjau suprasti, kas esu. Ką gavau iš tėvų, ką norėčiau perduoti savo vaikams ir ką atidėti į šalį. Tai sudėtingi klausimai, į dalį jų kurdamas filmą atsakymų dar neradau. Bet kai ką radau tik todėl, kad mūsų kelionė įvyko, kad tėvas sutiko važiuoti.

Ar tai buvo pirmas tokis pokalbis su tėvų?

Žinoma, ne. Mano filmus įkvepia gyvenimas. Kas nors gyvenime vyksta ir tada pagalvoju, kad reikytu pastatyti kamerą. Jei tokiai pokalbių gyvenime nebūtų buvę, tikriausiai ir apie tokį filmą nebūčiau pagalvojęs. Juk kiltų rizika, kad keliaudami mašina per Europą kalbėsimės apie orą. Bet kai kurių klausimų taip tiesiai anksčiau nebuvau uždavęs ir pats tiesiai nebuvau pasakęs. Sutarėme, kad darome tai norėdami apvalyti mūsų santykius. Šia prasmė projekto dar nebaigtas.

Ar filmo scenarijus buvo parašytas iš anksto?

Scenarijus buvo tokis: sėdame į mašiną ir iš taško A (Varšuvos) važiuojame į tašką B (Paryžių). Mėgstu kurti filmus apie žmones, kuriuos pažįstu, su kuriais sieja stiprus emocinės ryšys dar prieš įjungiant kamerą. Žinojau, kad šis personažas mėgsta pasirodyti, gerai improvizuoja, yra daugialypis. Kartais jis labai patinka, kartais – nelabai. Jis – sudėtingas žmogus ir dar turi humuro jausmą. Turėjau puikų personažą ir kelionės planą. Jaučiau, kad turėtų pavykti. Pirmomis kelionės dienomis nieko neįvyko. Sustodavo-

jome jas reguliuooti, įjungti, išjungti. Kitai vertus, juk tėvas nevaidino prieš kamerą. Jis niekad nepasakė: „Gera, išjunk kamerą, papasakosiu, kaip buvo iš tikrujų.“ Taip dažnai atsūtinka filmuojant kitus žmones. Aiškiai susitarėme, kad sakome, ką galvojame, ką jaučiame, atrinksime vėliau.

Ar iš anksto sutarėte, apie ką nekalbėsite?

Nusprendėme, kad galime eksperimentuoti tik su savimi, bet ne su kitašiems nariais. Tėvas nenorėjo, kad į filmą patektų jo sakiny apie mamą, kad jis buvo idealaus tarybinio žmogaus pavyzdys, nes tai ją iškaidintų. Kai parodžiau tą epizodą mamai, jis nusišypsojo ir pasakė: „Taip ir buvo, neturi nieko prieš.“ Bet žinojome, kad negalime kalbėtis apie mano vaikus, kitus jo vaikus, t.y. mano brolius. Jeigu patys save pakvietėme į filmą, tai nereiškia, kad turime teisę kalbėtis apie kitus.

Kaip jie reagavo?

Deja, susikūrė dvi stovyklos. Dukros palaiko mano versiją. Vienas brolius apie tai iš viso nenori šnekėti. Kitam broliui nesmagu, kad įvyko konfliktas, bet jis nenori būti nė vienoje pusėje. Tokie eksperimentai yra įdomūs, gal net reikalingi. Tik nieko neįkalbinėjų taip elgtis, nes tai kainuoja. Turiu galvoje ne filmo kūrimą, o sunkių klausimų eksperimentą. Kita vertus, manau, kad uždavus tokius klausimus tėvams palengvėja, net jei atsakymų ir nesulauki. Todėl esu labai dėkingas tėvui, kad jis sutiko dalyvauti eksperimente. Net jei negavau atsakymų į visus klausimus, bent jau buvau išklausytas. Daug žmonių neturi net tokios progos. Būti išklausytam – svarbu.

Papasakokite apie savo ateities projektus.

Norėčiau imtis labai sunkios temos – sukurti filmą apie skyrybų derybas. Žmonės, dažniausiai siunciami teismo, cina pas derybininką, kuris padeda susitarti. Tai nesusiję su psichologais, deramasi dėl turto pasidalijimo ir panašiai. Šie susitikimai – sunkūs, juose išryškėja vienos santuojoje patiriamos emocijos. Pats skyriaus, tik tada dar nebuvuo tokį derybininką. Filmas būtų apie konflikto akivaizdoje kylanti pokalbio poreikį. Ieškau porų, kurios susitiktu filmuoti. Vieną radau. Tikiu, kad jei radau vieną, rasiu ir daugiau. Derybos neskirtos santuokai išsaugoti, jos turi padėti žmoniškai išskirti. Manau, kad tai įmanoma. Stebėjau keletą tokų susitikimų ir pamačiau, kad iki susitarimo prieiti pavys. Apie tai ir būtų filmas. Ne apie tai, kaip žmonės šaukia, kolijoja ir drabstosi purvais. Nors iš pradžių taip būna. Tiesiog norėčiau fiksuoti žmones, einančius šiuo keliu iki susitarimo.

PARENGĖ AGNÉ MACKEVICIŪTĘ

Kūrybos ir žvilgsnio galia

Laimos Oržekauskienės ir Vlado Oržekausko paroda „Duetai“ galerijoje „Aukso pjūvis“

Kristina Budrytė-Genevičė

Šioje „Duetų“ parodoje Laima Oržekauskienė pristato du kūrinių ciklus. Vienas jų – „Draperija“ (taipisėja, 2005–2013) – mus pasininka iš labai arti (ekspozicijos erdvėje nėra galimybės atsitraukti). Ciklą sudaro keturi darbai, kurių rėmuose vos telpa epicentras – kūnas-draperija. Priklausomai nuo to, kur sutelktas regos dėmesys, jis permanentiškai ryškėja arba nyksta. Menininkė audžia vyro kūną, kuris kinta nesikeiciant pagrindiniams raštui: kūno raukšlės po truputį pereina į draperijų klastes. Šis kitimas, autorės įvardijamas kaip „judejimas ir laikinumas“, čia yra svarbesnis už bet kokį kitą išraiškingą motyvą.

Gulsčia Laimos Oržekauskienės „veikėjo“ (kūnas-draperija) kūno pozicija kick reprezentuoja maštanti, suvokianti organizmą, tačiau draperija stengiasi „uzbėgti už akium“ bet kokiam įvardijimui ar apibūdinimui, pozityviam ar neigiamam vertinimui, kurį pateiks žiūrovas, ir atspėti to vertinimo prasmę. Darbo autorė leidžia savo „veikėjui“ išnykti ir palieka žiūrovą jo vete. Vaizdas kūrinyje mainosi tarsi žiūrint pro 3D akinius. Tekstūros ornamentas ryškėja, o kūno bruozai skestą ir abstraktę, virsta kito ornamiento žyme. To, kuris pirmapradis, polifoniškas lyg subjektyvaus pasaulio didysis sumanymas, kur kiekvienas gali sutapti su ornamento dalimi.

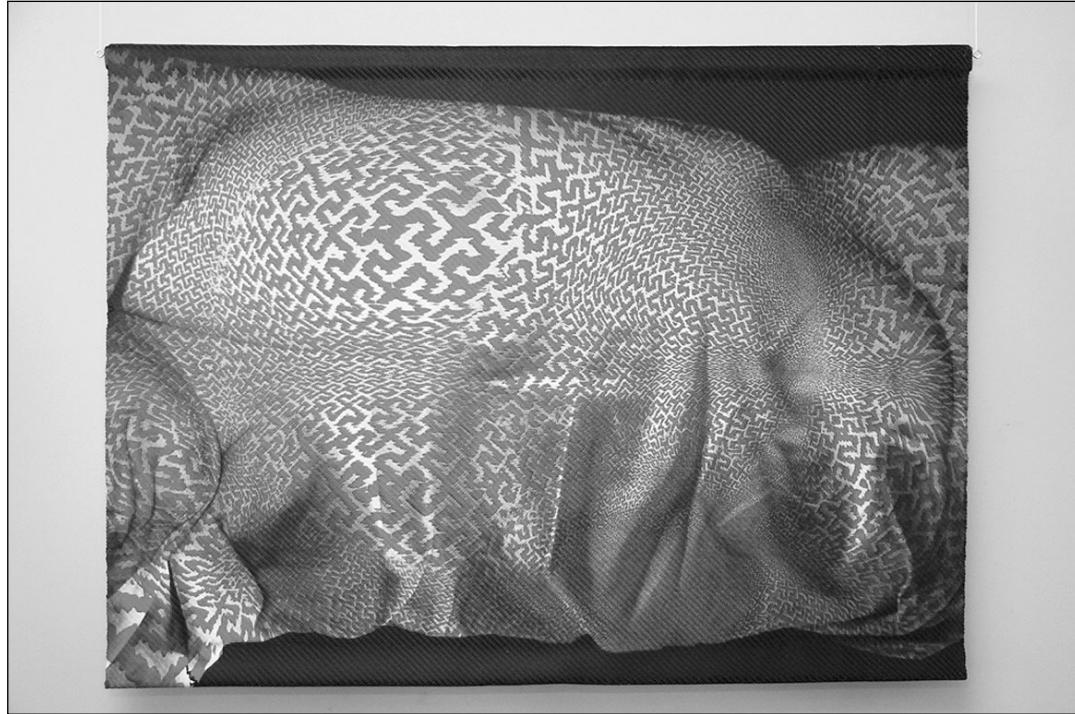
Svarbių tarptautinių apdovanojimų pelniusi menininkė – pavyzdžiu, I premija tarptautinėje tekstilės meno bienalėje „Geroji ir išvirksčioji pusės“ (2003); „Išskirtinio darbo“ apdovanojimas tarptautinėje tekstilės parodoje „Nuo Lozanos iki Pekino“ (Šanchajus, Kinija, 2004); Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija (2005) ir kt., – ilgai dirbusi Vilniaus dailės akademijos Kauno dailės fakulteto Tekstilės katedros vedėja (1996–2007), VDA profesorė (nuo 2006), sugeba surasti laiko ne vieną parą, o mėnesius ar metus trunkantiems kūrybiniams procesams ir pasinerti į juos visa savo esybe.

Kitas šiuo metu eksponuojamas ciklas susideda iš keturių tapiserijų bendru pavadinimu „Kai Jūs gulėjote ligos patale“ (2013), kuriami glüdi aliužijos nuo Williamo Faulknerio romano iki Homero epo. Čia vaizdas leidžia akims „ištirpinti“ visą, kas materialu ir objektyvu, visa, ką lig šiol žinojome kaip tvirtumo ir pastovumo iškūnijimą, visa, kas yra neutralu ir priklauso nuo išorinių dalykų. Tapiserijose matome paprasta drobule išklota, susiraukšlėjusi gulta, austų kelis kartus įvairiaus rakursais. Vis dėlto tai ne estetikos paieškos (nors ir koks būtų užburiančios audžiamos materijos taktiliškas grožis, vedantis mus į autentiškumo paieškas), o kentėjimo, paguodos, švelnumo ar vilties – pojūčių, pamatinės etikos sferoje, išryškinimas.

Apie kito bejėgiškumą, kovą su

liga ir mirties prisėlinimą įtaigiai pasisako filosofas Alphonso Lingis: „Atverti kito paviršiai nestoja priešais tave vien kaip duomenys, kuriuos turėtum interpretuoti, ar vien kaip amorfiskā materija, kuriai turėtum suteikti pavidalą ir iprasmininti. Kūnišumas prasiveržia, naikindamas tuos nuotolius, iš kurių gali būti reprezentuojamas jų buvimas. Kūniški paviršiai atsiveria, nepateikdami galimybų tavo galioms, (...) jie esti nepataisomai išoriški: tai tam tikro jautrumo, imlumo, malonumo ir tam tikros kankynės paviršius, tavo atžvilgiu nepataisomai svetimas ir atveriš pažeidžiamumą ir svetimą mirtingumą, kuris išskamiai pakvičia.“ (Niekos bendra neturinčiųjų bendrija, Vilnius, Baltos lankos, 1994, p. 154.)

Pasirodo, kūniški paviršiai yra pojūčių paviršiai ir juos galima aprėpti, išsiųmoninti žvilgsnio galia. Žiūrėdami į tapiserijas nematomu kūnu, „matome“ tik žvilgsnį to, kuris (-i) yra lovoje: sedomis, gulsčiomis, kai dar galima pasiremti ant rankų, gulint, kai dar galima pakelti galvą ar kai pavyksta tik žiūrėti, o galiausiai nebepavyksta net tai. Pasakutinė žvilgsnio aprėptis primena filmo „Skafandras ir drugelis“ (rež. Julianas Schnabelis, 2007) sceną, kai rimtos ligos įkalintam žmogui lieka vienos mirksinčios akių pano-

Laima Oržekauskienė, iš ciklo „Draperija“. 2005–2013 m.

Iš pokalbio su menininke prieš parodos atidarymą buvo matyti, kad ją domina tikslus savo kūrybos ciklų įvardijimas, eksponavimas (pagarba žiūrovui ir galimybė pamatyti tuos dalykus, kuriuos jis išgyveno) ir ilgas kūrybos procesas, kuris visada kada nors baigiasi: „Man svarbu ne kas vaizduojama, o tas žmogus, kuris yra šalia tekstilės“, – sako Lai-

darbai (kiekvienas turintis ir atskirus pavadinimus, ir bendrą – „Sfumato“)? Iš pirmo žvilgsnio tai tarsi nupiešti peizažai: „Alka“, „Gojus“, „Giraitė“, „Juodas kadagys“ ir „Šventvietė“ (visi 2013). Gal ir galima juos vadinti peizažais, bet būtinas ir išsamesnis paaškinimas. Kaip sako menininkas, realaus peizažo „piešti neverta“, užtenka „kad

nugarma į samanų minkštumą, debesų purumą, į sklendžiantį aplink miglą ir sutemų orą. Todėl ir bendra atmosfera, žiūréjimo ir įžiūréjimo plotai, ju fantastinės kompozicijos (neišbrendamos pelkés, kūlgrindos ir pan.) ir reljefiškos, vizijas sukeliančios zonas primena Haupo pasakų tankmę.

Žiūrint į šiuos darbus, sielos nuo-jautas, galime prisiminti ir autorius mėgstamą Leonardo da Vinci, kuriam kūrinyje viena svarbiausiai buvo šviesa. Vien tik lenkta subtilia linija šio ciklo autorius siekia tokią pat užmačių – perteiktį šviesą ir jam svarbius dalykus, iš kurių formuoja tokis, o ne kitokis peizažo pajautimas: šešliai, atsivertiantys plotai ir nevienaplanės erdvės, kunkuliuojantys procesai, išiurbiantys sūkurių. Vyksmai prieš mus skleidžiasi kaip reiškiniai pasaulis, o ne kaip triju medžių peizažas. Néra blogai piešti išraiškingas medžių formas, kontūrus, pamatytus po atviru dangumi, bet turbūt čia būtų tik pati suvokimo pradžia. Daug įdomiau, su-kūrus šimtajį „peizažą“, pajusti kaligrafinės meistriškos linijos virtelėjimą ir jos išikūrimą paveikslę.

Todėl galime stebėti kad ir vieną nutrūkstančią liniją (kaip gyvenimą). Galime įžiūrėti ne pilką ir ne skaidrią dėmę, o padūmavusią erdvę, orą, reiškinius, iš kurių formuojaji pa-prasta aplinka, bet norint ją pamatyti reikia tokiją pasakiškų vaizdinių. „Mame domina, kas stovi už šydo, ką mes matome už majos...“ – sako menininkas, ir tikrai, šie pajautimai, vidinės nuojaudos ir būsenos kuriasi iš kelių linijų, kelių elementų. Taip žiūrėdamas darbus pradedi galvoti, kad gal ir pati kūryba yra alchemija, iš minčių ir kitų reiškiniių majos išgaunama nepaprasta materija.

Paroda veikia iki spalio 13 d.
Galerija „Aukso pjūvis“ (BLG, K. Donelaičio g. 62, Kaunas)
Dirba pirmadieniais–penktadieniais 10–17 val.

Vladas Oržekauskas, „Giraitė“. 2013 m.

rama. Ir, atrodo, per ši mirksintį žvilgsnį matoma dar šiek tiek pasaulio, kartais didesnio, didingesnio, nei anksciai matytas.

Pati darbų autorė per pasikartojantį, nukstantį, susiraukšlėjantį drobės raštą (kurį norisi paliesti neišlyginant klosčių) kuria nematomus, bet paprastus dalykus: žmonių santiukius – galėjimą priciti prie kito ir jau nebegalėjimą... Tokiu būdu ji audžia žmogaus kūną ne kaip laikos fantazijos vaisių, o kaip žmoguškų santiukų ir pojūčių transformaciją.

ma Oržekauskienė, tuo norėdama patikslinti, kad svarbu ne pavaizduoti konkretnų objektų, o pajusti tarp kasdienybės buities išskverbūsi sakralumo krislą.

Vladas Oržekauskas – menininkas, kuriantis skaitmeninės grafikos srityje, pirmenybę atiduodantis personalinėms parodomams (jų nuo 1994 m. surengta daugiau kaip dešimt), VDA profesorius (nuo 2013), kalbėdamas apie savo parodą pabrėžia žodį alchemija. Kuo gi magiški ar alchemiški penki nauji autorius

jis yra, jis reikia matyti“. Todėl šie skaitmeniniai atspaudai ant audinio yra „ne visai peizažai, o veikiai būsenos“, galbūt juos galima įvardinti kaip filosofinės ir jausminės simbiozės peizažus.

Juos autorius dėlioja pasitelkdamas minkštą piešinį, migdolo formas sūkurius, ovalinius ratilus, išnykstančius, garuojančius ir vėl išsiliejančius kitoje vietoje. Atrodo, kad kompozicijoje nėra kampų, aštririų briaunu, nebent kontrastingas medžio kamieno ar šakos pavidas

Nenaudingumo nauda

Galvojant apie Katarzynos Józefowicz parodą Modernaus meno centre

Birutė Pankūnaitė

Primityvių tautų gyvenimą studijavusius antropologus visad stebino tai, kaip detalaijos jos perprasdavo savo žinioje turimus gamtos turtus. Šiuolaikiniams žmogui atrodo logiška, kad čia buvus labai gerai žinojo, tarkim, stambiąją gyvūniją, nes ji – to žmogaus prasimaitinimo šaltinis ir todėl pažistama jam geriau nei profesionaliam šių dienų zoologui. Tačiau kaip paaiškinti tai, kad laukinis skrupulingai tyrinėjo bei sistemoje ir smulkiausias gyvūnijos rūšis, kurios akivaizdžios naudos jam neteikė? Mokslininkų požiūriu, tai iš esmės skiriasi nuo šių dienų komercinės pasaulio sandaros principų, kai susitelkiama į tą akimirka finansikai naudingus dalykus, juos negailestingai ekspluatuojant, ir visiškai nepaisoma visų kitų. Antropologai daro išvadą, kad aplinkinis gyvūnų ir augalų pasaulis čia buvę domino ne dėl naudos motyvo. Vertas dėmesio ir naudingas jis tapo tik po to, kai buvo nuodugniai pažintas.

Lenkų menininkė Katarzyna Józefowicz (g. 1959) savo darbams kurti naudoja popieriaus atliekas – senus žurnalus, laikraščius, lankstiniukus ir reklamines brošiūras – vieną kol kas dar gyva spausdinto informaciniu srauto balastą, kuris, atlikęs savo pirminę funkciją, su remtimis išimtimis paprastai patiria žiaurią žūtį ir keliauja į žydrąjį kontenerį arba krosnį. Tiesa, jis dar gali prisidėti ir prie gyvenamujų ar dar-

Katarzyna Józefowicz, „Juodai baltas kilimas“. 2001–2003 m.

bo interjerų puošybos subkultūros, tik neilgam, nes yra nepatvarus ir trumpalaikis. Menininkės sumanytas paprastas kaip vaikystės žaidimai ir kartu reikalauja nepaprastos kantrybės ir kruopštumo. Katarzyna iškerpa atspausdintus žodžius, žmonių nuotraukas ir atsargiai sukljuoja juos į naują daiktą – kilimą, stalčių, voratinklį. Jos „Juodai baltas kilimas“ (2001–2003, 12 metry, eksponuojamas fragmentas, kurta 3 metus) – tai milžiniškas ant gofruoto kartono pagrindo prikiliuotų garsenybių ir nežinomų žmonių mažučių portretų rinkinys, ištiesinė bevardė minia. „Staltiesė“ (2011–2012, 115 x 115 cm) suformuota iš begalės spausdintų antraščių ar žodžių ažūro. „Meilė“ (2011, eksponuojamas

fragmentas) – tai ore plevenantis trampus voratinklis, susiūtas iš daugybė kartų pakartoto žodžio „Milost“.

Vienas darbas kuriamas metu metus, kol kasdienė monotoniška veikla įgauna konkrečių pavidalą ir virsta objektu. Kaip, matyt, praktiškas žmogus, Józefowicz nepaleidžia proceso chaotiškai savieigai ir karpius paverčia taikomają paskirtį turinčiomis formomis. Atliekos perkuriamas į daiktą, kuriam dažniausiai suteikiama konkreti funkcija, turinti aliuzijų į tekstilės dirbinius. Turbūt tai moteriškos savimonės rudimentas arba nuosekliai strategija nieko nepalikti nepanaudoto. Kaip ir laukiniai, jie kruopščiai iščiupinėja „antrinę“ medžiagą ir atranda jai vaidmenį. Dėmesingai išstudijavę

nebūtinės augalų ir gyvūnų rūšis, čia buviai taip pat atrasdavo joms praktinių pritaikymą. (Pavyzdžiui, itelmenai ir jakutai vorais ir baltoji kirmėlėmis gydė nevaisingumą. Surguto rusai sutraiškytu tarakonus, vištos tulži naudojo votims ir išvaržai gydyti, buriatams karvelio mėsos sultynis padėdavo nuo kosulio, Altajaus rusai, apsirękarštine, ant kaklo pasikabindavo sudžiovintą šiknosparnį ir t. t. Tokių pavyzdžių, pasak antropologų, yra visuose pasaule regionuose.) Tai, kas rodėsi nereikšminga, tampa prasminga.

1981–1986 m. Gdansko dailės akademijoje skulptūrą studijavusi menininkė išgarsėjo tik 2000 m., būdama 41-u. „Pradėjusi kurti šiuos darbus pasikeičiau savo vidumi, suslėjė reakcijos, gyvenimas įgavo kitą tempą“, – sako ji.

Šiuolaikiniame pasaulyje vis dar pasirodantys „laukinio mastymo“ (Claude Lévi-Strauss) recidyvai, praktiškai nenaudinga ir logikai nepavaldi veikla tyliai priešinasi susiklosčiusiems dėsniams. Čia ne tik neegzistuoja naudingumo motyvas, bet ir dingsta civilizuotai visuomenei būdinga orientacija į rezultatą ir jį lydinti atpildą. Matyt, dėl to vieni tampa budistų vienuoliais, kiti – menininkais arba pasirenka kitas sritis. Nelygu uždarumo poreikis ar noras bendrauti. Meno atveju galiausiai išeina į viešumą ir visi kviečiami dialogui, tiesa, atsišaukia ne visi, kas irgi neblogai.

Katarzyna Józefowicz nėra nelaiminga autsaiderė: ji rengia personales parodas savo šalyje ir užsienyje, dalyvauja tarptautinėse bienalėse (2002 m. jos darbai eksponuoti ir Lietuvoje, parodoje „Traukos centras. 8-oji Baltijos tarptautinio meno trienalė“ Šiuolaikinio meno centre). Nors atrodytų, kad visas kūrybos procesas ir principai neigia bet kokius meno pasaulio reikalavimus ar pripažinimo siekių. Ir platesnė lenkų visuomenė nelaiko jos kūrinių šiuolėmis: 2001 m. Lenkijos savaitraštis „Polityka“ menininkai skyrė prestižinį „Pasport Polityki“ apdovanojimą, teikiamą už nuopelnus įvairose srityse. Šis faktas man priminė, kad nicko neparašiau apie Šiuolaikinio meno grimas pyunes – painų šleifa, kuris lydi popierinius darbus: žiniasklaidos gyvavimo taisykles, viešumo ir privatumo santykius, spausdinto žodžio kainą, vertę ir visa kita. Triukšmingas gausmas, kurį kasdien skleidžia medijs, čia virsta iš trupinių sunėštu skruzdėlynu, kurio tylus krebždenimas vos girdimas erdvėje. Pasirodo, ir tą gausmą įmanoma išmeditoti ir paversti nuo blogų akių saugančia magija.

Paroda veikia iki spalio 11 d.

Kuratorės: Aleksandra Ksiežopolska ir Agnieszka Kulazińska
Modernaus meno centras (Literatų g. 8, Vilnius)
Dirba pirmadieniais–šeštadieniais 12–18 val., penktadieniais 12–17 val.

Tik ironija išgelbės pasauly

ATKELTA IŠ 1 PSL.

kiu nepavojingu kičeliu. Pššš, ir įtampa atslūgo. Drakonas virtos peiliuku. Tokiai atvejais daugiau nei akivaizdu, kad tik ironija išgelbės pasauly. Navakas mano pasauly išgelbėjo jau mažiausiai tris kartus ir tai yra daugiau kartu, nei Chuckas Norrisas suskaičiavo iki begalybės.

Žinoma, šalia tokios indaujosi „Apsiaustas 1“ ir „Apsiaustas 2“ kick nublanko. Ne iškart radaujiems perskaityti tinkamą raktą. Gerai, kad gatvėje sutikau Eloną Lubytę, ji iškart paaiškino, kad prie indaujosi, prieangyje, apsiaustams atsidurti visiškai logiška. Teisingai – žmogiškos buities interpretacijos pratęsimas. Vieno apsiausto viidue į nuoseklų raštą susagstyto silikoninės žuvėlės, žvejų vadinančios „tvisteriai“ arba guminukais. Jos skirtos žvejybai su spiningu – t.y. kai jaukas atsivedėjus užmetamas ir traukiama, imituojamas žuvėliuko pasiplaukiojimas. Neretai ritė suka ma tyčia neritingai, kad silikoninė „aktorė“ atrodytu sužeista, – šitas performansas skirtas plėšrioms žuvims. Nežinau, ar judu ta kryptimi, bet tas žvejų (lėlių teatro) invento-

Jurga Barilaitė, parodos „Iš kitos pusės – Žvėrynas 1989“ fragmentas

A. HAFLIADASON NUOTR.

rius mane atvedė į čzero plotus (vėl dideli masteliai!), kurie ir vėl sukištė į sąlyginai mažą apsiausto viudu.

Šiaiš kūriniai Navakas eina koja kojon su pasaulinėmis tendencijomis – įtrauktį nemeninės praktikas į meno lauką, tik jis neapsiribojā elementariai įtraukdamas, o kai geras skulptoriūs sukuria svaigiančius kūrinio dėmenų santiukius. Be

tokiomis praktikomis užsiima jau seniai, kur kas seniau nei tos bienalės. Navakas yra kinų masinės gamybos vazonus ir vazas perkeičiantis pasitelkdamas antikos kodus, „furū“ tentus pavertęs banginio papilvėmis, Šiuolaikinio meno centro langus – Babelio bokštą, keiksmų žodžius – reveransu ir t.t. Tik jo darbuose aukštoji kultūra su populia-

rios kultūros išrūgomis taip ryškiai suskamba unisonu. Navakas visada pasižymėjo aštria įžvalga, beje, susijusia su realia aplinka – jaunimas galėtų į tai atkreipti dėmesį.

Ne taip dar seniai, rugpjūčio 1-16 d., „Malonioje 6“ vyko kita vertė paminėjimo – Jurgos Barilaitės – paroda „Iš kitos pusės – Žvėrynas 1989“. Ji buvo įvaldžiusi erdvę visai kitaip – įsitempė žiurovus į savo atmintį arba įvietino materialius atminties likučius į realią, dabar istorinę jai vietą. Dar prieš studijuodama akademijoje, autorė eidavo tapyti (ir tiesiog būti) į Žvėryną. Nuolat. Todėl pažinojo rajono personažus, kai kuriuos jų (kaip pati pasakojo) įsimylėdavo. Vietos, užkaboriai turėjo victiminio vartojimo pavadinimus, funkcijas ir reikšmes. „Malonios 6“ žaliai namą ji įsigi yra nutapiusi. Tuo metu buvo įtikėjusi į tapybą kaip aiškią misiją. To tikrumo, kiek supratau, ilgisi. Žvėrynas, Barilaitės nupasakotas, skambėjo viltingai kaip Stalkerio zona.

I šią gatvę, šią vietą nusidriekiantys pasakojimai turbūt buvo pati svarbiausia parodos dalis, tačiau iš

regimų įvykio sudedamujų dalių rodyti tokie pat keliai suksniai paveikslai. Vienoje pusėje – ekspresyvi, emocijų tapyba, kitoje – medicininių plakatų (su atidengtų kūnų schemomis) piešiniai, menininkės papildytai, drąsesni nei „geroji“ pusė. Antrame kambary – nuotraukų seką, kaipgi be „dokumentų“ tokiu atveju. Jie įrodo, kad mes buvom, tada, jauni, tikintys, viltingi.

Barilaitei meninis posūkis (prasmės persimainymas) įvyko neplanuotai: paroda turėjo būti ironiškas, įvietintas, bet pokštas, o virto rimta ir jaudinančia reminiscencija-autoperfomansi, kur menininkė, lyg kokia detektivė, padedama artefaktų ir pasitelkusi atkūrimo praktiką įvykio vietoje, irodė savo pracių. Jurgos stiprybė visada buvo drąsa susitikti save. Tą kartą ji tapo Alisa Selezniova (viešnia iš ateities), kuri atkeliavo iš 2013-ųjų į 1989-uosius.

Mindaugo Navako „Trys dalykai“ rodomi iki spalio 10 d.
„Malonioje 6“ (Malonioje g. 6, Vilnius)
Dirba ketvirtadieniais 18–20 val. arba atskiru sutarimu tel. 8 604 10605

Populiarūs ir populariausieji

Paroda „Vasaros skaitiniai“ Šiuolaikinio meno centre

Rita Mikučionytė

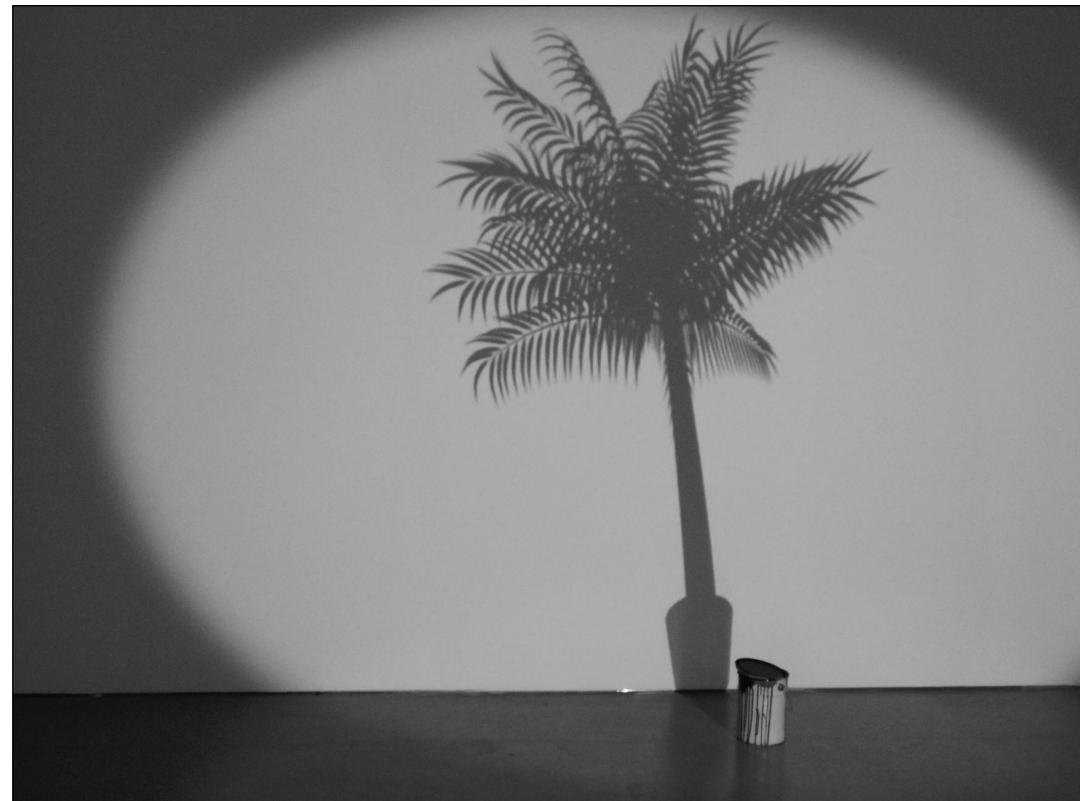
Tęsiu pokalbij apie fikciją ir realybę, suimiutotą tikrovę ir žaidimą realybės atspindžiais, kuris taip placiai skleidžiasi didžiojoje salėje veikiančioje parodoje „Iluizionistai“. Apie scenografią ir šiuolaikinį meną“. Dar pridėkite aktualų ŠMC kino salėje rodomų filmų sąrašą, ir turėsite daugiakalbę kasdienybės ir fantazijų kupiną meno panoramą. Šie iš anksto apgalvoti siužetai ir galimai tiesioginiai pasakojimai šiekart leidžia vaizdžiai išskintinti visų ŠMC erdvę sinkretizmu.

Parodos „Vasaros skaitiniai“ (rinkiniai kūriniai iš Cesio meno festivalio) kuratorius Kęstutis Kuizinas tarsi apskrus pasakojimų prekeivis grakščiai išdėlioja savo rinkiniu „viršelius“. Be abej, tai neišvengiamas duoklė tiek Cesio (Latvija) vaso rojams, tiek šiuolaikinio meno skeptikams – kūriniai gana iliustratyvūs, taigi, be abejonės, suprantami ir dėl vaizdumo, ir dėl sumanymo, kuris trumpai ir aiškiai aprašytas

kiekvieno kūrinio nuorodose. Nebi jokite, viską puikiausiai išskaičinksite, net jei esate primiršę Daniilą Charmsą (tekėtis panaršyti po internetą fojė kompiuterje ir atrasti Sigito Parulskio vertimus).

Visus „Vasaros skaitinių“ eksponatus sieja išorinis patraukumas, nors prasmui pamušalas slepia daug nežinomųjų. Kick tai, ką matai, yra tikra? Kūriniai siužetai tokie žavūs ir meistriškai suregztai, kad net nerūpi atsakymas – čia pat kapituliuojasi prieš savosios fantazijos posūkius.

Įsivaizduojti smurtinę meksikietės Virginijos Colwell tévo, FTB agento, mirtį, jo inicijuotą korumpuoto policijos šefo Arturo Durazo arcštą, ypač kai stebi šios menininkės piešinius, kuriuose užfiksuota lėta didingu parsidavėlio rūmų griūtis („Archyvas“, 2012–2013). Beje, tie piešinių rašikliu ant pergamentinio popieriaus taip taikliai imituoją muziejinių graviūrų manierą, kad net pradedi abejoti, ar jie ranka smulkmeniškai perpiešti iš kokios nuotraukos, ar atkartoti pasitelkus ne-

Vadim Fiškin, „Mis Kalėdos“. 2012 m.

J. LAPENIO NUOTRAUKOS

regėtą šių dienų technikos stebuklą. Greta drückiasi Mindaugo Lukošaičio naujų piešinių juostos „Rusanda“, čia tesiama karo ir mirties tema, kadaise šio menininko pradėta serijose „Pasipriešinimas“ ir „Žydai. Mano istorija“. Kokius natūros fragmentus savo vaizduoteje atkuria menininkas – matytus „National Geographic“ ar piešius iš pilietinio karo dokumentikos? Lukošaičio meistrystė pritrenkianti: puikiai valdomas anatominiis piešinys, linijų, strichų įvaivrovių prisodrinti kadrai, tuščio lauko ir intensyvių plotų pulsavimas, pagaliau A4 popieriaus lakštų išdėstymo ritmika nepalieka abejingų. Taip, atrodo, jis regėjo tą mėsmale.

Kiti „Vasaros skaitinių“ kūriniai dar iliustratyvesni, labiau teatrališki, nestokojantys žaismės. Čia ir Evaldo Janso simultaninius hipnozės aktaus, jungiantis Franko Zappos paminklo dematerializavimo seansą su ekskursija po parodą „Lietuvos dailė 2012: 18 parodų“, ir Dainius Liškevičiaus šamaniškas ritualas – „portretinė“ dūmų skulptūra, per minutę pagerbiantis Jurgio Mačiūno atminimą, ir latvio Leonardo Laganovskio „Tribūnos“ – skulptūrinių objektais, kviečiantys žiūrovus išbandyti iškalbos ceremonijas iš skirtingu situacijų.

Režisierė Christina Friedrich dvejus metus gyveno Haifoje ir dirbo su šiai žmonėmis. Per laiką, praleistą drauge, buvo sukaupti septyni piešinių vokai. Kartu su dizaineriu ir kūrybiniu partneriu Michaeliu Brauchli ji surado naratyvinę ir kartu fiziškai apčiuopiamą formą, kaip perteikti konkretių žmonių istorijas. Vokai su piešiniais tūkstančius kartų bus dauginami, atveriami ir perpasakojami Berlyne, Vilniuje, Briuse lyje, Varšuvoje, Marselyje, Venecijoje ir Londono. Tai miestai, per kuriuos čia septynių pasakotojų iš Haifos gyvenimo kelias ir ku-

rių jie patys jau negali pasiekti.

Friedrich ir Brauchli, pasitelkę skirtinges pasiuntinių komandas, kiekviename iš minetų miestų atkuria ir inscenuoja septynis gyvenimus. Performanso žiūrovai yra ir jo dalyviai, ir būsimieji pasiuntiniai, žinių nešejai. Tokiu būdu muziejas tampa tranzito stotele, o miestui gražinamas prarastas pasakojimas.

Ant popieriaus perkeltuose darbuose brėžiamas atminties žemėlapis. Iš žodinės istorijos mums pažintamas pasiuntinys čia virsta pasakotoju. „Keep Me In Mind“ meninės tyrimas tampa pasakojimų in-

Intrigos kūpinā stebėjimo kaleidoskopą reprezentuoja abu Pavlo Brailos iš Moldovos kūriniai, eksponuojami užtamsintoje šiaurinėje ŠMC salėje. Ironiška neoninė instalacija „Kentauro Alfa – aš esu Žemė“ primena nesibaigiančias dangaus šviesulių dėliones ir jų paradoksalią ženklinę kilmę, kai išaukštinta simbolika tampa buitišku manierizmu, o romantiški pasižvalgymai į aukštybes – nepatogais pojūčiais suspaustoje erdvėje. Aškesnis ilgaalio tariamo stebėjimo rezultatas būtų videoprojekcija „Kišinovas – miestas, kurio vardą sunku ištarti“. Ji pagrįsta dailiai sukomponuotais besikeičiančiais miesto vaizdais, kurių sudaro darnią vizualią jungtį trijose ekranoje.

„Vasaros skaitiniuose“ galite drąsiai pasiskuti ir su šeima: 11 autorių, 12 kūriniai, išties nepavargsite. Tėčiai, nusileidę į rūsių, galės išsiausti į latvio Ernesto Klavinsio surežisutus vesterno ir komiksų dvasia persmelktus animacinis bėglis, nesiskiriančio su deimantu prikimšta sekso lėle, nuotykius kertant sieną ir sprunkant nuo dviejų policininkų. Ir čia pat prie pagrindinio įėjimo prisiminti savasias „dūmo“ svajones greta miniatiūrinės Žilvino Landsbergo imitacijos su smilkstan-

čia cigarete. Mamos pasidairypos po argentiniečio Sebastiano Diaz Moraleso sumontuotus mistiškų erdvų labirintus, kurie slypi už sąmonės varstomų durų. Jauniausiosios atžalos pasisukios greta Vadimo Fiškino „kalėdinės“ palmės projekcijos ir pažais su realybe flirtuojantį šešilių teatrą.

Kadangi „Vasaros skaitiniai“ ypač daug dėmesio skiria menininkų gebėjimui savo darbais pasakoti istorijas, atlikome nedidelę neformalią apklausą. 38 parodoje apsilankę 15–17 metų jaunuolai išsirinko savo favoritus. Net 11 jų savo balsus atsidavė latvės Maijos Kurševos instaliacijai „Charmso ritmu“, kupinai absurdū dramos ir netikėtų begalvių personažų sugretinimų, 8 siūlytų draugams „paskaityti“ Moraleso „Fragmentus“, 7 pamelditutų prie Fiškino „Mis Kalėdos“. Kiti balsai išskirstė, o keturi kūriniai negavo né balso. Kas tarp „nėlaimingųjų“, pasirinkite patys.

Paroda veikia iki spalio 16 d.

Šiuolaikinio meno centras
(Vokiečių g. 2, Vilnius)
Dirba antradieniais-sekmadieniais
12–20 val.

Maija Kurševa, kūrinio „Charmso ritmas“ fragmentas. 2013 m.

Anonsas

Performansas, skirtas atminčiai

Performansas „Keep Me In Mind“ perpasakojamos Benjamina Ginzburgo, Miriam Kremin, Josefo Kūnstlichio, Esteros Liber, Leakanijos Szlak, Siegfriedo Tellerio ir Saros Camir – septynių žmonių, išgyvenusių Šoa, gyvenimo istorijos. Šių Europos pabėgelių piešinių, fotografijos ir išsaugoti asmeninių daiktų tampa išraiškingais ir apčiuopiamais jų gyvenimo liudininkais, kolektyvinės sąmonės pasakojimų kanono dalimi.

rių jie patys jau negali pasiekti.

Friedrich ir Brauchli, pasitelkę skirtinges pasiuntinių komandas, kiekviename iš minetų miestų atkuria ir inscenuoja septynis gyvenimus. Performanso žiūrovai yra ir jo dalyviai, ir būsimieji pasiuntiniai, žinių nešejai. Tokiu būdu muziejas tampa tranzito stotele, o miestui gražinamas prarastas pasakojimas.

Ant popieriaus perkeltuose darbuose brėžiamas atminties žemėlapis. Iš žodinės istorijos mums pažintamas pasiuntinys čia virsta pasakotoju. „Keep Me In Mind“ meninės tyrimas tampa pasakojimų in-

tervencija, kuri laikui bėgant plečiasi, pasipildo ir sklinda be ribų.

Dr. Jensas-Christianas Wagneris (Buchenvaldo ir Mittelbau-Dora memorialinių vietų fondo vadovas) apie šį performansą sako: „Būdamos toli nuo bet kokio atsiminimų kičio ir visuotinio sentimentalumo retorikos, šios išgyvenusių istorijos ir liudijimai jaudina ypač giliai, nesvarbu, ar tai būtų piešiniai, kuriuose užfiksuoti šiurpūs įvykiai, ar pokario fotografijos, pavyzdžiai, keltuvo Alpės nuotrauka, atspindinti tariamai normalų gyvenimą. Mano nuomone, atsiminimų pa-

siuntiniai yra labai įtikinama prieponė. (...) Pats liudijimo aktas negali būti perduodamas per kitą, o išgyvenusių pasakojimai, nors ir fragmentiški, gali būti perpasakojami. Taip mes prisimename konkretius žmones: *Keep me in mind*.“

Performansas vyks spalio 5–10 d. Šiuolaikinio meno centro skaityklos (šeštadienį ir sekmadienį 16–20 val., pirmadienį–ketvirtadienį 17–21 val.). Įėjimas laisvas. Norintiūs dalyvauti performanse prašome registruotis internetu: www.keepmeinmind.net

ŠMC INF.

Klajūnu įspūdžiai

Rudens „Kino“ skaitymo malonumai

Naujasis „Kinas“, kurio viršelį papuošė kadras iš Paolo Sorrentino filmo „Didis grožis“, nutiekia nostalgiskai. Pastarojo filmo heroinas – rašytojas ir žurnalistas – klaidžioja po Romą, o režisierius nuolat prisimena kitą kino klajūną Federico Fellini ir jo amžinajame mieste kurtus filmus.

„Didis grožis“ jau pasirodė mūsų ekranuose, tad visai laiku bus ir žurnale spausdinama Auksės Kančerevičiūtės recenzija. Mégstu skaityt recenzijas jau pažiūrėjės filmą. Tada galu mintyse diskutuoti su jū autoriais. Manau, kad ir jūs, mieli skaitytojai, turėsite apie kā padiskutuoti su Agne Mackevičiūte, kuri rašo apie Woody Alleno „Džesminą“ ar su Boriso Viano gerbėja Ieva Toleikyte, kuri recenzuoja jo „Dienų putos“ ekraniaciją – Michelio Gondry „Gélétus sapnus“, ar su Rūta Birštonaite, kuri dalijasi Roberto Mullano „Laiškų Sofijai“ sukeltais įspūdžiais. Esu linkę pirti šiai kritikei, tvirtinančiai: „Tačiau apskritai pačius Mullano filmus mane nuteikė pozityviai. Juk nuo šiol visiem, apnikiems savigraužos dėl atseit nevykusios mūsų nacionalinės kinematografijos, „Laiškus Sofijai“ bus galima pateikti kaip iškalbingą pavyzdį: pasirodo, filmus, aptekusius tariamai tik lietuviškam kinui būdingais trūkumais, kuria toli gražu ne vien liečiuvių.“

Lietuviai vis daugiau keliauja. Tai patvirtina ir naujas „Kinas“. Marija Stonytė nuskrido į Mumbajų, padirbėjo asistente pas vėtos garsenybę režisieriu Karan Johar. Jos pasakojimas apie Bolivude praleista mėnesį kupinas jdomių detalių, sąmojingų pastebėjimų ir informa-

cijos, kuri dažniausiai lieka „uz kadro“. Manau, įspūdžiai sudomins net tuos, kurie nežiūri indų filmų (pats sugebu išverti daugiausiai pusę valandos). Marija Kavtaradzė dirbo Varšuvoje. Kartu su Tekle Kavtaradzė ir Andriumi Blaževičiumi paraštas scenarius praėjo griežtą atranką ir buvo priimtas tobulinti Andrzejus Wajdos kino mokykloje. Perskaite straipsnį sužinosite, kas vyksta kūrybinėse dirbtuvėse „Ekran“, kaip kino meistrai dirba su jaunais autoriais. Goda Jurevičiūtė rašo apie kitą seminarą. Jis tradiciškai „Meno avilio“ buvo surengtas Žeimių dvare ir skirtas garso klausimams.

Neringa Kažukauskaitė dirbo Berlyne, kur vyko simpoziumas, skirtas legendinio „Arsenal“ kino teatro penkiadesimtmečiui. Pasak straipsnio autorės, „švēsdamas jubiliejui „Arsenalas“ nutarė atverti savo archyvus žiūrovams, atsisakyti „monopolinio“ kino istorijos vertinimo, atrasti naujus dalykus ir pačiai įvairiausias aspektais parodyti, kas sukaupta jų saugyklose. Dar 2011 m. buvo sumanytas didžiulis projektas „Gyvijie archyvai. Darbas su archyvais kaip šiuolaikinė meninė ar kuratoriinė veikla“. Projektą finansavo Vokietijos federalinis kultūros fondas bei Goethe's institutas. Iš įvairių šalių (JAV, Indijos, Pietų Afrikos, Izraelio, Brazilijos, Jordanijos, Didžiosios Britanijos, Vokietijos ir kt.) pakvieti 41 kuratorius, filmų kūrėjai, kino teoretikai plėtojo savo projekto idėjas „Arsenal“ archyvuose: svarstė, kaip juos parversti šiuolaikinių tyrinėjimų dalimi, kaip pristatyti žiūrovams, kaip pertekiti savita skirtingų šalių, perspektyvą, patyrimą požiūri, kaip panau-

doti sena, kuriant kažką nauja. Taip atsiveria begalinė kino istorijos rašymo ir perrašymo erdvė.“

Straipsnis skirtas ir tiems, kuriuos domina, kur link krypsta kino istorikų akys, ir tiems, kuriems rūpi nacionalinio kino paveldo likimas bei tyrinėjimai. Pastaruosius turėtų sudominti pokalbis su Vidu Grigoraičiu, Lietuvos kino centro paveldo išsaugojimo specialistu. Jis pasakoja apie tai, kiek daug dedama pastangų į lietuvišką kino erdvę sugražinti restauruotą lietuvių kiną ir visai nežinomus, tolimuose archyvuose saugomus jo fragmentus, padaryti filmus prieinamus visiems žiūrovams. Lietuviškoje filmotekoje – Rūtos Oginckaitės atsiuveikinimas su rugsėjo pradžioje mus palikusių Arūnu Žebriūnų ir Kazimiero Pūro straipsnis, skirtas serialo „Tadas Blinda“ keturiadesimtmečiui.

Aistė Račaitytė nukeliaavo į Karlovą Varą festivalį ir dalijasi savo įspūdžiais apie konkursinę programą, Živilė Pipinytė rašo apie Gdynės kino festivalį, kuriame rodomi per metus sukurti lenkų filmų. Dalij siūlytinės Gdynės konkursinės programos buvo galima pamatyti ir rugsėjį Vilniuje vykusioje Lenkų kino savaitėje. Su jos svečiu, režisieriumi Januszem Zaorskiem kalbėjosi Tadeuszas Tomaszewskis. Izolda Keidošiūtė „iš arčiau“ pristato amerikiečių aktorę Kirsten Dunst.

Akivaizdu, kad dabar šių dienų kino erdvę Lietuvoje kuria ne kino teatrų repertuaras, bet įvairūs kino festivaliai. Gediminas Kukta pristato, ką netrukus parodys „Kino šortai“, galima susipažinti ir su spalį prasidėjančio bei po visą Lietuvą keliausiančio „Nepatogaus kino“ programą. „Scanoramos“ vadovė

Gražina Arlickaitė pristato lapkritį prasidėjančios „Scanoramos“ programą ir pabrėžia: „Nebijok savęs ir galvok, ką nori, keisk požiūrius, formuluo klausimus ir nustebink save atsakymais į juos – toks šių metų „Scanoramos“ devizas. Todėl mums tokis svarbus atskirų filmų išskirtinumas, retrospekyvų dueto originalumas (Prancūzija ir D. Britanija, Robert'as Bressonas ir Nicolas Roegas) – visa tai, kas formuoja filmo kalbos savitumą, meninę kokybę, veria naujus kino estetikos horizontus.“ Ji aptaria ir susikaupusias Lietuvos vykstančių festivalių problemas: „Kad festivaliai vis glaudžiau siejasi su kino mugėmis ir kino industriją, rodo jų teigiamą praktiką. Pateikiama ir negijama – festivalių gausėja, dažnai nepaprastai, jų koncepcijas darosi vis sunkiau suvokti, industrijos renginiuose neretai nuobodžiauja ir kviečia lektoriumi, ir jų klausytai, programos ir filmų rodymo kokybę kelia didelių abejonių, plinta savotiškas „nusirašinėjimas“, rėksminga reklama tapatinama su šven-

tės atmosfera, neprofesionalumas teisinamas demokratišku požiūriu į lygią galimybęs, dažnai išskiriamas su profesinės etikos kriterijais ir kt. Visa tai skatina kartoti filmuose nuskambėjusius klausimus: ar galima alternatyva blogam skonui, paviršutiniškumui, neprofesionalumui, įvairaus plauko tariamybėms? Ar įmanoma konfrontacija, gryniant vertybes? Kokia moralinė laikysena šiandien priimtina? Teigt ar neigt? Priimti ar atmeti? Dalyvauti ar trauktis? Kokios tokios alternatyvų pasekmės? Ar įmanoma šiandien idėjų konfrontacija, kurios prasmė – dešimtmeciais ar ilgiau trunkančios diskusijos apie meno reiškinį turinį ir jo reiškimo formas? Jei šiuolaikinis diskursas – vertybės, tai kas jas stumia į užribį?“

Apie kino vertybes straipsnyje „Instrukcijos meditacijai“ rašo Ramūnas Pronckus. Jo dėmesio centre atsidūrė filmai be žodžių, kuriuos kuria Godfrey's Reggio, Ronas Fricke, Viktoras Kosakovskis. Autorius ieško šio kino ištakų ir jas randa Džigos Vertovo kūryboje. Šių filmų autoriai taip pat klajoja po pasauli, ieškodami atsakymų į svarbius klausimus, straipsnio autorių tai nuteikia filosofiskai: „Priėmus šiuos filmus ne kaip pasakojimą, o kaip meditacijos instrukcijas, jie atsiveria visa savo jėga ir prasmėmis. Juk kad ir koks intelektualus ir prasmingas būtų pokalbis tarp dviejų žmonių, tiksras supratimas atsiranda tik vėliau, tyliai įsiklausius į tai, ką priesimeti, žinai ir galvoji. Gal todėtuose filmuose niekas nieko ir nesako.“

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Kronika

VDFF konkurso nugalėtojai

Tarpautinis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis (VDFF), šiemet parodė per 40 filmų ir kvietę bendrauti su gausiu jų kūrėjų būriu, atsiuveikino iki kitų metų rugsėjo. Festivalio uždarymo akcentu tapo konkursinės Baltijos šalių dokumentinių filmų programos apdovanojimai, kuriuos įteikė festivalio žiuri – kino režisieriai Leonidas Retelis Helmrichas (Olandija), Angelė Christlieb (Vokietija), socialinių mokslų daktarė Almira Usmanova (Baltarusija). Žiuri įvertinimui šiomet labiausiai džiaugėsi Latvijos kino kūrėjai.

Pirmoji vieta teko latvių kino režisierui Dāviui Sīmanui už pasakojimą „Paskutinės šventovės metraščiai“ („Pēdējā templja hronikas“, 2013). Tai du dešimtmecius trukančios Latvijos nacionalinės bibliotekos statybų istorija, sukėlus daugybę gincų ir diskusijų. Išskirtinis operatoriaus darbas, sudėtinga pasakojimo koncepcija, įvairių socialinių grupių atstovavimas ir opiu klausimų posovietinėse šalyse at-

skleidimas lėmė žiuri sprendimą šiam filmui skirti aukščiausią įvertinimą.

Latvių režisieriai Ivaras Zviedris ir Inese Klava buvo įvertinti antraja vieta už ekspressyvų pasakojimą „Dokumentininkas“ („Dokumentalistas“, 2012). Dinamiška jų ir filmo heroinės – šiurkščios stačiokės Intos akiata išprovokavo pasvarstyti, kaip kamera veikia autorius ir herojaus santykius, kokią itaką jি turi filmo kūrimo procesui. Pasak festivalio žiuri, atskyrė Inta ne tik išryškina tam tikras socialines problemas, bet ir tampa filmo bendraautore.

Trečiasis festivalio laureatas – Maratas Sargsyanas, kurio filmas „Tēvas“ apdovanotas jau ne vienam tarptautiniame festivalyje. Anot žiuri, stebėdamas buvusio kriminalinio muzikalo Antonovo šeimą, režisierius turi nematomą gero tėvo gyvenimo pusę, priverčia peržengti tą ribą, kuri mus skiria nuo kriminalinio pasaulio, ir pažvelgti į jį kitu kampu. Žiuri nuomone, pralaži šią prietarų sieną – drąsus dokumentininko žingsnis.

Pinigines premijas festivalio laureatams skyré Kazickų šeimos fondas. Nuo 2008 m. konkursinėje Bal-

tijos šalių dokumentinių filmų programoje kasmet pristatomą 12 geriausią Lietuvos, Estijos ir Latvijos kūrėjų darbų. Šiomet į ją buvo atbrinkti penki lietuvių, trys latvių ir keturi estų dokumentiniai filmai.

Pasak festivalio rengėjų, susidomėjimas Baltijos šalių režisierų filmais šiomet buvo didesnis. Žiūrovai ne tik gausiau lankė konkursinės programos seansus, bet buvo ir smalsesni: domėjos filmų kūrimo aplinkybėmis, tolesniu jų herojų likimu, dalijosi asmeniniais filmo vertinimais.

Šiomet šukį „Tikros istorijos nesustoja“ pasirinkę festivalis kvietė pasvarstyti, kaip dokumentinis kinas veikia jo kūrėjų bei herojų gyvenimus, kaip kamera sujungia jų likimus ir veikia jų pasirinkimus.

Kitamet Vilniaus dokumentinių filmų festivalis kvytes žiūrovus rugpjūčio 18–28 dienomis.

„SKALVIOS“ INF.

Moksleiviai kviečiami išbandyti kino kritiko plunksną

Spalio 1 d. prasidėjo Lietuvos kinoto centro inicijuotas projektas „Jaunojo kino kritiko konkursas“,

skirtas vyresniųjų klasių moksleiviams. Šiuo projektu siekiama skatinti moksleivių žiūrėti filmus, juos analizuoti ir vertinti, lavinti vizualinių rastiungumų bei kūrybiškumą, ugdyti intelektualią ir kritišką būsimają kinio žiūrovų auditoriją. Moksleiviai kviečiami parašyti recenziją apie filmą, kurį gali pasirinkti iš pasiūlytų programų ir platformų arba matę kino teatre.

Recenzija rašoma licituviškai, jos apimtis – ne daugiau nei 3000 simbolių (be tarpu). Recenzijas vertins trijų ekspertų – profesionalių kino kritikų komisija. Konkurse gali dalyvauti visi vyresniųjų klasių Lietuvos moksleiviai. Konkursas pagal dalyvių amžių skirtomas į dvi kategorijas: 14–15 ir 16–18 metų.

Išsamesnė informacija apie konkursą, dalyvavimo tame salygas skelbiama LKC interno svetainėje. Joje pateikiama gairės, kurios padės parašyti gerą filmo recenziją, taip pat programos ir platformos, kuriose siūloma žiūrėti filmus. Tai LKC kino edukacijos ugdymo bazė, lrt.lt mediateka, programa „Mokausii iš kino“. Recenziją galima rašyti ir apie bet kurį kino teatre matytą filmą.

Pasirinkus filmą iš programos „Mokausii iš kino“, moksleiviams sudaroma galimybė ne tik pažiūrėti filmą, bet ir dalyvauti diskusijoje po jo, su profesionaliu moderatoriumi aptarti matytą filmą. Tokios peržiūros su diskusijomis planuojamos Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir kitose miestuose.

Geriausios recenzijos ir jų autoriai bus skelbiami LKC interneto svetainėje ir publikuojamos almanache „Literatūra ir menas“. Be to, bus apdovanoti ir geriausią recenziją autorių bendraklasiai – jie bus pakviesi į specialią filmo peržiūrą ir susitikimą su režisieriumi.

Recenzijas kartu su dalyvio anketomis galima siųsti elektroniniu paštatu adresu info@lkc.lt arba adresu Lietuvos kino centru, Z. Sierakausko g. 15, Vilnius, LT-03105, nurodant „Jaunojo kino kritiko konkursui“, iki 2013 m. lapkričio 30 d.

Projekto organizatorius – Lietuvos kino centras, informacinių rėmėjai – Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija ir lrt.lt, partneriai – „Skalvijos“ kino centras, almanachas „Literatūra ir menas“.

LKC INF.

Buvusių rasistų nebūna

Nauji filmai – „Streikas“

Živilė Pipinytė

Reklaminės kampanijos Romui Zabarauskui galima tik pavydėti. Joks lietuviškas filmas paskutiniai metais nesulaukė tokio populiarios spaudos dėmesio ir tiek grafo-maniskų atsiliepimų. Internete jų begalės, bet tik reta gali perskaityti bent iki vidurio. Grafomanija yra grafomanija. Galima tik pajuokauti, kad filmas surado savo žiūrovą. Akivaizdu, kad „Streikas“ („We Will Riot“, Lietuva, 2013) skirtas jauniems žmonėms, ieškantiems save, nepatenkintiems tuo, kas vyksta Lietuvoje. Tačiau kalbėti apie filmą dar ankstį, nes „Streikas“ (nepaisant tokių pat grafomaniskų autorius pastangų prilygti genialiam Sergejus Eizenšteino debiutui „Streikas“, pavyzdžiu, filmą persmelkiantį klastos motyvo) yra tik plakatas. Režisierius tenkinasi pa-višiumi, o ne eina gilyn, piktinasi, o ne teigia, agituoja, o ne analizuoją, yra rėksmingas ir naivus. Plakatiškumas buvo būdingas ir Zabarausko debiutui – trumpametražei „Porno melodramai“.

Nors pirmieji „Streiko“ kadrų (operatorius Ville Pippio) nuteikia optimistiškai – spalvingas Niujorko „tūsas“, muzikos ritmu paklūstantis montażas, įsimenantys personažai, iš kurių iškart išskiria Ebenezer Nii Sowaho suvaidintas Lukas. Jis didžęs ir švenčia gimtadienį.

Tačiau netrukus išyksiantis susitikimas su tėvais – juodaode moti-

na ir albinosą primenančiu tėvu – bei pirmasis filmo konfliktas pradedala skliaudyt išlūžią, kad Zabarauskas kuria šiuolaikišką kiną. Lukas nesustaria su tėvu, kuris nori, kad sūnus sekutį jo pėdomis ir taptų pavyzdingu verslininku. Pakeliui jis išsi-aškina, kad Vilniuje gyvena tėvo mama, kurią jis laikė mirusia. Konfliktas, manau, banalus, bet Lukas kažkodėl nusprendžia iškart sėsti į léktuvą ir skristi į Lietuvą pas niekad nematyta senelę, apie kurią žino tik tiek, kad ji rasistė.

Pirma susitikimas neapsieina be ašarų, nors režisierius aiškiai signaliuoja, kad čia kažkas ne taip: Oli-tos Dautartaitės suvaidinta senelė kadaise nuo KGB pabėgo į JAV, bet grįžo paskelbus Nepriklausomybę. Ji tikra patriotė. Tai išduoda ir išorę (baltas megztas kostiumėlis, žili plaukai ir masyvūs gintaro papušlai), ir žodžiai („Už Lietuvą!“), ir armonikos garsai.

Kitą rytą senelė veža anukelį pas Vilniaus merą (Sakalas Uždavinyis), šis jam patiki steigti muzikos klubą apliestante Vilniaus kvartale. Netrukus Lukas sutinka gražią merginą Martą (Beata Tiškevičiūtė) turi tikros kuno charizmos, bet Zabarauskas ją nuolat bando sunaikinti išsprausdamas ijos lūpas neįtikėtinai bukus ar ašaringus žodžius, pavyzdžiu, apie emigravusius draugus, kurie ją paliko vieną Vilniuje) ir ją pamilsta, išteigia klubą, šis klesti tol, kol ne-paaikškėja korumpuoto mero klastą. Pasirodo, klubas jam reikalingas tik

tam, kad pritrauktų žmones į aplieštą kvartalą, kur bus statomi nauji butai. Lukas atliko savo darbą. Rasistei senelė už tai, kad ji parviliojo Luką iš Niujorko, pažadėtas lie-tuvėnų patriotų muziejus.

Taip „Streike“ triumfuojas socialinius realizmas: maištingas jaunuolis kovoja prieš buržuazinius tėvus, vėliau – prieš korumpuotą valdžią, o filmas baigiasi jaunimo „maištu“ – iki tol narkotikų klube nepardavinėjės Lukas jais atskie-džia alų, apsaigę jaunuoliai dažu-automobilis ir viską, kas pateks po ranga. Tik tas maištas toks žaislinis, kad nežada jokios revoliucijos. Būtent pagrindinis Luko ir aplinkos konfliktas ir paverčia „Streiką“ iš esmės senamadišku filmu, nes modernusis kinas konfliktą jau seniai perkélė į žmogaus vidų. Šiuo požiūriu Lukas tvirtas kaip ir jo močiutės garbinami patriotai – jokio vidinio iškilimo, abejonė. Luko pasaulis aiškiai padalytas į juodą ir balą. Tik juoda asocijuojasi su močiutės pa-triotizmu, valdžios korupcija ir lie-tuvėnų homofobia. Deja, tas juodasis pasaulis labiau primena parodiją – ne tik meras, bet ir patriotai ar policiininkai atrodo tarsi nužengę iš valińskių agitbrigadų pasiromodę. Būkime atviri: Zabarauskas nemo-ka dirbtai su aktoriais ir dar papildomai apsunkina jų padėtį, liepda-mas tarti pernelyg literatūriškus arba publiciškus sakinius. Daug geriau, kai aktoriai tyli, bučiuojasi ar yra įsimėigę akis į savo kompiu-

terių ekranus. Kai jie prasižoja, katastrofa beveik neišvengiama. Kita vertus, kaip suvaidinti sceną, kurios ištarmė – pasipiktinimas, kad esi kaltinamas rūkės marihuana, ir nai-viai stebėtis tokiu lie-tuvėnų žiaurumu? Juk tokiami pat klube Niujorke policeja taip pat konfiskuotų Luko darbo vietoje rastą maišelį su žole.

Senamadiško kino apraiškų filme yra daugiau: lyriškai Luko ir Martos porai tradiciškai antrina kita – gėjų pora. Zabarauskui ji dar rei-kalinga ir tam, kad plakatiškai pa-ryškintų lie-tuvėnų homofobią. Net epizodas, kuriame Lukas sutinka bare sėdinti teatro režisierių Oskarą Koršunovą, palydėtas režisie-riaujas teiginio: „Tu – pidaras!“

Kaip supratau, Vilniaus ižymybų inkliuzai (pūstažandę mero sekretorię suvaidinė Justė Arlauskaitė-Jazzu, bare alų pilsto Erica Jennings, klube nuolat šmékščioja jaunimo muzikos pasaulio garsenybės) Zabarauskui būtini, kad padidintų atpažinimo efektą, nes, jei atvirai, koks šiuolaikinis jaunuolis susitapatinis su tokiu schematišku siužetu. Manau, kad susitapatinimo efektą padidina nuolat ekrane skambanti muzika (Marko Splinterio garso takelis, beje, įdomus) ir

madingi drabuželiai, kuriuos dėvi filmo herojai. Tik paskutinėje, visiškai nepavykusioje filmo scenoje, kai Lukas pasirodo su prilypdytais gin-tariniais antakiais ir ryškiai mėlynu švarkeliu, gražusis švarkelis (kuriam skirta net atskira finalinių titrų eilutė) pernelyg užgožia filmo herojų. Tačiau manau, kad tai dėsnina. Kai personažas – tik schema su politikoretiškais akcentais, ryškūs atributai ar muzika visada jį nu-stelbs.

Štai čia ir glūdi paradoksas: su-manytas kaip atsakas į šiurkštų sek-są garbinantį ir patriotiškai svaičio-jantį žemiausios prabos lie-tuvėnų kiną, „Streikas“ ištrigo tarp senų schemų, banalybių ir nepakeliamo naivumo. Lukui filme, o Zabarausku kino juosteje nepavyko igyen-dinti šūkio „Vilnius is the new co-old!“ Greičiau atvirkščiai, „Streikas“ įrodo, kad patriotų kultuojamas pasaulio padalijimas į gerą ir blogą yra gyvybingesnis, net nepaisant to, kad, Luko žodžiais tariant, Vilniuje visi tokie sarkastiški. Tarp sarkazzo ir tikro maišto – ilga distancija. Beveik tokia pat, kaip ta, kuri skiria pašelusį norą kurti kiną ir sug-ebjimą tai daryti profesionaliai.

Blogio ribos

Krėsle prie televizoriaus

...2008-ųjų rugsėjis. Pasaulinė ekonominė krizė jau prasidėjo, bet JAV dar nenujaučia, kokia katastrofa priartėjo, o grupės finansininkų Volstryte laukia kelios siaubinges dienos. Taip trumpai galima būtų papasakoti J.C. Chandoro filmo „Rizikos riba“ (BTV, 9 d. 21.30) siužetą. Neapsirinksite paskyrę jam trečiadienio vakarą. Tai – pirmasis vaidybinis filmas apie krizę, iš kurios pasaulis vis dar bando išbirsti. Ir kartu pats tikriausias trileris, kuris dar ir paaikšina ne vieną globalios ekonomikos paradoksą. Taigi nauda akivaizdi, net jei negalite pa-sigirti milijonu savo sąskaitoje.

Vieno didžiausių investicinių bankų bendradarbių, pasitelkęs naujų rinkos analizės programą, gauna stulbinamą prognozę: akcijos kris, rinka žlugs, bankas (beje, filmo interjerai specialiai primena „Leman Brothers“) praras viską. Kitą dieną jis atleidžiamas iš darbo. Duomenis viras perduoda bu-vusiam padėjėjui. Vakare visiems banke jau aišku, kad žlugimo iš-vengti neįmanoma. Dabar jiems iš-kilo pasirinkimo problema – skubiai

pardavinėti akcijas ir milijonus ak-cininkų paversti beturčiais, ar bandyti gelbėti. Sprendimą, nuo kurio priklausys ir pačių sprendėjų ateitis, reikia priimti per vieną naktį.

Taip pamažu pagrindine filmo tema tampa moralinės kiekvieno per-sonažo dilemos, juolab kad jems aišku: tas, kuris pirmas sukels krizę ir ikiš nieko nebeverta produkta pirkėjams, išloš milijonus. Banko prezidentui, žinoma, pirmiausia rūpi gelbėti savo kailį. Tačiau „Rizikos riboje“ nebus patenkintų personažų. Vienas pardavė idealus, kad sumokėtų namo kreditą, kitas prara-do meilę, nes labiau troško sėkmės. Režisierius vis baksnoja: už darbo-holizmą mokama vienatne, nepasi-tikėjimu, neuroze. Todėl manau, pagrindinius vaidmenis filme kūrė Kevinas Spacey, Jeremy Ironsas, Demi Moore ir Paulas Bettany bu-vo patenkinti – jų personažai sudėtingi ir net nenuspėjami. Tačiau J.C. Chandoras siekė daugiau – jis nori parodyti, kad finansininkams koja pakišo jų pačių įsitikinimai, aukšto statuso siekis. Tad ekonomi-kos žlugimas turi moralinį lygmenį –

„Rizikos riboje“ tai amerikietiškos svajonės žlugimas.

Debiutantas J.C. Chandoras – ne tik kino režisierius, bet ir nekilno-jamojo turto verslininkas, „Rizikos riba“ gali nustebinti menkiausiu detaliu autentiškumu. Todėl jis taip įtikinamai kuria naują kino nickšą – bankininką. Jis atitinka milijonų nuo križės nukentėjusį žmonių įsivaiz-davimus apie priešą. Kadaisi tuo priešu amerikiečiams buvo sovietų agentas arba žiaurus mafiozas. Da-bar atėjo arabų teroristų ir bankininkų laikai. Tai, kas dabar vyksta bankuose, lemia milijonų žmonių likimus. Kai 1987 m. Oliveris Stoenės filme „Volstrytas“ analizavo biržos loščių, kovojančius už di-žiulių pinigus, dauguma žiūrovų filmą suprato kaip tiesiog įžvalgų uždaros bendruomenės portretą. Dabar tie finansininkai ir jų rizikin-gos operacijos suvokiamai jau kitaip. Neatsitiktinai tokia simbolika yra viena „Rizikos ribos“ scena, kurioje Spacey personažas laidoja savo kieme mylimą šunį. Net susimai-čiau, ką jis laidoja: savo žmogišku-m ar kapitalizmą?

„Numylėtieji kaulai“

Debiutinio Martino McDonaghio filmo „Reikalai Briugėje“ (BTV, 10 d. 21.30) personažai – du sam-domi žudikai – sprendžia ne tokias globalias problemas. Tiesiog Rėjus ir Kenas neįvykdė užduoties Londono, atsitiktinai nužudė berniuką ir šefas išsiuntė juos į mažą Belgijos miestelį. Gražiojoje Briugėje galima džiaugtis netikėta ramybe, nuobodžiauti ir kęsti sąžinės kan-cias. Juodasis humoras ir, regis, 134 kartus filme nuskambėjęs žodelis „fuck“ tik paryškina „Reikalų Briu-gėje“ tragizmą.

1927 m. dar menkai kam žinomas Alfredas Hitchcockas sukūrė neby-lū filmą „Nuomininkas“. Jo pabaiga buvo gana kompromisiškė, mat pagrindinį vaidmenį vaidino žiūrovų akyse užaugusį Ivoras Novello ir prodiuseriai nepageidavo, kad žvaigždės personažas taptų žudiku. Davidas Ondaatje, 2009-aisiais pa-sikėsinęs į „Nuomininką“ (TVI, ši-vakar, 4 d. 23.10), veiksmą perkėlė į mūsų dienų Holivudą. Pagyvenęs

detectyvas (Alfred Molina) turi se-rijinio žudiko bylą – šis žudo pros-titutes. Kita siužeto linija pasakoja apie psichiškai nestabilios merginos ir jos mišlingo nuomininko santy-kius. Kažkodėl neabejoju, kad pa-sižiūrėjės ši filma kiekvienas save gerbiantis snobas nuspręs prisiminti ir Hitchcocką. Ir bus teisus.

Filmas apie hobitus išgarsėjęs Peteris Jacksonas moka kurti ir fil-mus apie žudikus. TV3 (6 d. 23.40) parodys jo „Numylėtuosius kaulus“ (2009). Be fantazijų jis neapsižojo ir šiakart – filmo herojė yra keturiolik-metė, kuria išprievartavo ir nužudė maniakas kaimynas. Ji stebi savo namiškių gyvenimą iš aukštybių ir nori, kad žudikui būtų atkeršta. Pa-grindinė herojė suvaidino žiūrovų akyse užaugusi, nuo mažens besif- muojanti Saoirse Ronan. Jos her-ojės – vampyrės, aukos, samdomos žudikės – taip pat tiksliai apibūdi-na laiką ir jo rizikos ribas.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Antoine Watteau ir prancūzų graviūros menas“	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 12 d. – aštuntoji tarptautinė mažosios grafikos trienalė „Vilnius 2013“
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės tapybos paroda „Spalva ir linija išreiškių pojūčiai“ Paroda „Sidaibro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“ Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas	Meno projekto erdvė „Malonioji 6“ <i>Malonioji g. 6</i> iki 10 d. – Mindaugo Navako paroda „Trys dalykai“
Taikmosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> Silvestro Džiaukšto ir Galinos Petrovos paroda	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Paroda „Mylios valanda“
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Gošauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūriniai kolekcija Paroda „Šiuolaikiniai karališkieji rūmai“	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> iki 9 d. – Valentino Antanavičiaus akvarelių paroda „20/20/20“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje; Lietuvų liaudies menas; Kryždirbystė Paroda „Vaikystės metų kraštas“ Paroda „Žemaičių vyskupijos istorija“	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> Romualdo Vaitkaus fotografijų paroda
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Paroda „Rūdavos kautynės“ Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> Paroda „Maištaujantis žmogus“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 5 d. – Devintoji Baltijos medalų trienalė
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Paroda „Iliuzionistai. Apie scenografiją ir šiuolaikinį meną“ Paroda „Vasaros skaitiniai“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Vieno teatro istorija...“ nuo 4 d. – paroda „Sergejus Paradžanovas. Nežabotos vaizduotės kino genijus“
Modernaus meno centras <i>Literatų g. 8</i> iki 11 d. – Katarzynos Józefowicz (Lenkija) paroda	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> Tarptautinė rankų darbo popieriaus meno paroda „Popierius – tradicija ir eksperimentas“ Dovilės Tomutės grafikos darbų paroda „Dienoraštis“
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS <i>Maironio g. 3</i> Tarptautinė tekstilė paroda „Kaimynai“ (Veranika Bahachova, Milita Balčiaitytė, Marijana Fediuk, Liva Kaprälė, Edita Karvelytė, Vilija Povilaitė, Jurgita Tutlytė, Dace Puga, Maija Puncike, Galina Sviridova, Kristina Vysotskaya)	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> Emilio meno biennialė „Vilnius 2013“
Parodų salės „Titanikas“ <i>Mažoji g. 3</i> Tarpautinė tekstile paroda „Kaimynai“ (Veranika Bahachova, Milita Balčiaitytė, Marijana Fediuk, Liva Kaprälė, Edita Karvelytė, Vilija Povilaitė, Jurgita Tutlytė, Dace Puga, Maija Puncike, Galina Sviridova, Kristina Vysotskaya)	Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė <i>Vokiečių g. 4 / 2</i> Paroda „Baltarusijos dailininkai Lietuvoje“ iki 5 d. – stiklo menininkų paroda „Stiklo depozito sunaikinimas“
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> 2 d. – Jelenos Škulienės paroda „Savas kraštas kaip išaustas raštas“	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> iki 6 d. – Arik Wolski (Lenkija) kūrybos paroda „Apibrėžimo problema“
A. ir A. Tamšaičių galerija „Židiny“ <i>Dominikanų g. 15</i> Dailininkų Tamšaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	„Juškų gallery“ <i>B. Radviličės g. 6B</i> Aloyzo Smilingio paroda „Aloyzas Smilingis: žemaitiškas ir gyveniminiškas vitališkumas“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> JAV savanorių organizacijos „Lithuanian Mercy lift“ nuotraukų paroda „20 metų su Lietuva“	Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė <i>Totorių g. 22–4</i> Jose Melguizo (Ispanija) tapybos paroda „Pasajes Internos“
LMA Vrublevskių biblioteka <i>Žygimantų g. 1</i> iki 10 d. – paroda „Prakalbintas medis“ VDA Telšių fakulteto Metalo meno ir juvelyrkos studijos studentų darbų paroda „Spektras“	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Tradicinio japoniško popieriaus darbų paroda „Popierius įvairiai“
Galerija „Koridorius“ <i>Vilniaus g. 39/6</i> nuo 7 d. – Vilniaus dailės mokytojų paroda „Akcentas II“	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Algimanto Aleksandravičiaus paroda „Rašytojai Algimanto Aleksandravičiaus fotografijose“
Pylimo galerija <i>Pylimo g. 30</i> Tapybos paroda „Vasaros spalvos“	Galerija „Koridorius“ <i>Vilniaus g. 39/6</i> nuo 7 d. – Vilniaus dailės mokytojų paroda „Akcentas II“
Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepu g. 33</i> Dionyzo Varkalio kolekcija (iš Lietuvos dailės muziejaus Klaipedos krašto XIX–XX a. pr. taikmosios dailės rinkinio)	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepu g. 33</i> Dionyzo Varkalio kolekcija (iš Lietuvos dailės muziejaus Klaipedos krašto XIX–XX a. pr. taikmosios dailės rinkinio)
Vilniaus mažasis teatras <i>4 d. 18.30 – E. Albee'io „TRYS AUKŠTOS MOTERYS“. Rež. – R. Kudzmanaitė</i>	„7md“ rekomenduoja
Dailė	Dailė
	Labai verta aplankyti smagią ir malonai keistą parodą „Mylios valanda“ (kuratorės: Danutė Gambickaitė ir Jolanta Marciauskaitė-Jurašienė) galerijoje „Vartai“. Čia eksponatu sambūvis kuria įtampas ir draugystes, vienoje erdvėje organiskai išsišenka kelių kartų autorai. Neišsigandę „fundamentalių“ formuluociu anotacijoje lankytojai išsitikins, kad parodos žiūrėjimas panašus į jaukų žaidimą. Paroda veikia iki spalio 19 d.
	Muzika
	Spalio 11 d. 19 val. bus neceilinė proga išgirsti smuikuojant žymų smuikininką, orkestro „Kremerata Baltika“ vadovą Gidoną Kremerį. Vilniaus kongresų rūmuose su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru, dirigojamu Gintaro Rinkevičiaus, maestro atlikis Jano Sibeliaus Koncertą smuikiui ir orkestrui d-moll. Koncerte skambės ir čekų muzikos aukso fondo kūrinys – Antonino Dvorako Simfonija Nr. 9 „Iš naujojo pasaulio“.
	Teatras
	Spalio 5 d. 18.30 Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje vyks nežemiškais vokalais ir įspūdingais pasirodymais garsėjančios trupės „The Tiger Lillies“ spektaklis „Eilės apie seną jūrevių“. Tai poeto Samuelio Tayloro Coleridge'o baladė, kuri, pagal „The Tiger Lillies“, yra nusidėjėlio ir nepaiškiamų gamtos reiškinii susitikimas muzikinėje, kartais kick šokiruojančioje erdvėje.
	Kinės
	Tarptautinio Kauno kino festivalio filmai skatina atrasti kitokį – sudėtingesnį, neįprastą, kontroversišką kiną.
	Baroti galerija <i>Aukštoji g. 3/3a</i> nuo 4 d. – Lino Liandžbergio tapybos darbų paroda „Stickers“
	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> iki 10 d. – Onos Šimaitytės-Račkauskienės grafikos paroda „Anksčiau – dabar“
	Galerija „si:said“ <i>Galinio Pylimo g. 28</i> nuo 4 d. – Agnės Jonukės paroda „Akmuo į mano daržą“
	OKT/Vilniaus miesto teatras <i>4 d. 19 val. OKT studijoje</i> – A. Čehovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas 9, 10 d. 19 val. OKT studijoje – F. Kafkos „NUOSPRENDIS – METAMORFOZĖ“. Rež. – P. Ignatavičius
	Valstybinis jaunimo teatras <i>4 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas</i> 5 d. 12 val. – „RAGANIUKĖ“ (pagal O. Preusslerio pasaką). Rež. – E. Jaras 5 d. 18 val. – V. Sigarevo „JĄ VADINA GUPELE“. Rež. – A. Lebeliūnas 6 d. 12 val. – V. V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYO MEILE“. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99) 6 d. 18 val. – „JIS IR JI“ (pagal J. Biliūno ir J. Janulaitytės-Biliūnienės laiškus). Scen. aut. ir rež. – B. Mar (Salė 99)
	Rusų dramos teatras <i>4 d. 18.30 – A. Jablonskajos „STABMELDŽIAI“. Rež. – J. Vaitkus</i> 5 d. 18.30 – A. Krogerus „IŠ MEILĖS MAN“. Rež. – A. Dilytė 6 d. 11, 13 val. – PREMJERA! Z. Hoppo „JUNAS IR SOFUS ARBA AUKSINIS RITERIS“. Rež. – O. Lapina 6 d. 18.30 – G. Sibleyros „VĖJAS TUOPŪ VIRŠUNĖSE“. Rež. – A. Šciukis 8 d. 18.30 – PREMJERA! W. Shakespeare'o „ROMEO IR DŽULIETĀ“. Rež. ir choreogr. – P. Uray (Vengrija) 9 d. 18.30 – G. Gorino „JUOKDARYS BALAKIREVAS“. Rež. – A. Latėnas
	Teatras „Lelė“ <i>Didžioji salė</i> 5 d. 12 val. – „BATUOTAS KATINAS“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Rež. – A. Mikutis 6 d. 12 val. – „DAKTARAS DOLITLIS“ (pagal H. Loftingą). Rež. – R. Driežis Mažoji salė Rež. – S. Račkys R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija“

<p>(ž. Gryvos knygėlės motyvais). Inscen. aut., rež. ir dail. – A. Mikutis</p> <p>11 d. 18 val. – „PASVYDO“ (pagal A. Strazdo eilėraščius). Rež. ir dail. – A. Bagociūnaitė-Paukštienė</p>	
<p>Menų spaustuvė</p> <p>4 d. 16 val. – „Sirenu“ klubas pristato: diskusija „Praeities „Sirenu“ aidai“. Jaunieji „Sirenu '13“ kūrėjai</p> <p>4 d. 19 val. – festivalis „Sirenos“: spektaklis-koncertas „MEDĖJOS LINK“. Adaptacija ir režisūra – E. Dante</p> <p>5 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „ARABIŠKA NAKTIS“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)</p> <p>6 d. 12 val. – PREMJERA! „APIE MEILĘ, KARĄ IR KIŠKIO KOPŪSTUS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)</p> <p>8 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – M. Korenaičės „PABÉGIMAS Į AKROPOLI“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)</p> <p>10 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „5 G VILTIES“. Choreogr. – R. Butkus</p> <p>10 d. 19.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – diskusija „THREE USES OF THE KNIFE“. M. Lefkowitz ir K. Sabolius</p> <p>11, 12 d. 10 val. <i>Juodojoje salėje</i> – Baltijos šalių trumpametražių filmų projekto forumas „Baltic Pitching forum 2013“</p>	
<p>KAUNAS</p> <p>Kauno dramos teatras</p> <p>4–6 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! A. Čechovo „VÝŠNIŲ SODAS“. Rež. – A. Areima</p> <p>6 d. 12 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – I. Paliulytės „ANDERSEN GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė</p> <p>8 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „JERUZALĒ“ (pagal J. Butterworth). Rež. – R. Atkočiūnas</p> <p>9 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – ansamblio „Lietuva“ koncertas „Žemės paukščiai“. Dir. – V. Lukošius ir E. Kaveckas</p> <p>9 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – B. Srblianovič „SKERIAL“. Rež. – R. Atkočiūnas</p> <p>10 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – T. de Fombelle'o „ŠVYTURYS“. Rež. – G. Varnas</p> <p>11 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas</p>	
<p>Kauno muzikinis teatras</p> <p>4 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius</p> <p>5 d. 18 val. – J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis</p> <p>6 d. 12 val. – E. Chagortiano „AUSINĖ KEPURĖ“. Dir. – V. Visockis</p> <p>6 d. 18 val. – L. Fallio „MADAM POMPADUR“. Dir. – J. Janulevičius</p> <p>11 d. 18 val. – G. Donizetti „LIUČIJA DI LAMERMUR“. Muzikos vad. ir dir. – J. Geniušas</p>	
<p>Kauno kamerinis teatras</p> <p>4 d. 18 val. – Moliečio „ŠYKTUOLIS“, arba MELO MOKYKLA“. Rež. – A. Pociūnas</p> <p>5 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZA“. Rež. – S. Rubinovas</p> <p>6, 12, 13 d. 18 val. – PREMJERA! F. Zelerio „TIESA“. Rež. – S. Rubinovas</p> <p>10 d. 18 val. – K. Kostenkos „HITLERIS IR HITLERIS“. Rež. – S. Rubinovas</p> <p>11 d. 18 val. – E. Radzinskio „KOBA“. Rež. – S. Rubinovas</p>	
<p>Kauno lėlių teatras</p> <p>5 d. 12 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIROSI“. Rež. – O. Žiugžda</p> <p>6, 12 d. 12 val. – PREMJERA! „ČIPOLINO NUOTYKIAI“ (pagal G. Rodari). Rež. – K. Jakštės, dail. – G. Bražytė, komp. – M. Bialobžeskius</p> <p>9 d. 18 val. – A. Bialobžeskius poezijos ir muzikos vakaras „Aš pažinu karalių tavyje“</p>	
<p>KLAIPĖDA</p> <p>Klaipėdos valstybinis dramos teatras</p> <p>4 d. 18 val. <i>Šilutės kultūros ir pramogų</i></p>	

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Akmuo su pėda : istorinis nuotykių romanis / Rolandas Juozas Grėbliūnas. – Vilnius : Homo liber, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 246, [1] p. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-609-446-063-0 (jr.) : [21 Lt 80 ct]

Atminties ženklai : publikacijos iš „Gimtinės“ ménraščio, 1989-2009 / Jonas Laurinavičius ; [parengė Kazys Račkauskas] ; Tėvynės pažinimo draugija. – Kaunas : Naujasis lankas, 2013 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 271, [1] p. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-799-6

Dezertyras : [romanas] / Giuseppe Dessì ; iš italų kalbos vertė Birutė Žindžiūtė-Michelinė. – Vilnius : Charibdė, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 125, [2] p. – („Charibdės“ modernioji klasika, ISSN 2345-0541 ; 14). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-739-43-2

J vieną pynę : eilėraščių rinkinė / Stefa Petkevičiūtė-Valatkienė ; [grafikos darbai Oritos Valatkaitės-Lukaschuk]. – [Šiauliai] : Titnagas, 2013 (Šiauliai : Titnagas). – 423, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-613-56-5

Literaturinės Vilniaus slinktys : jaunuju poetų ir prozininkų kūrybos almanachas / sudarė Aivaras Veiknys. – Vilnius : Naujoji Romuva [i.e. „Naujosios Romuvos“ fondas], 2013. – ISSN 2029-9362

2013: Tokiais laikais kaip šie. – 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 141, [3] p. : iliustr.

Pleistišas į akmenį : poezija ir proza / Erla ; [nuotraukos autorės]. – Šiauliai : Šiaulių universiteto leidykla, 2013. – 155, [1] p. : iliustr. – Tekstas liet., angl. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-430-204-6

Po kipariso ženklu : poezija, proza, vertimai / Vladas Buragas. – Kaunas : Lietuvos neprikalomuojų rašytojų sąjunga, [2013] (Kaišiadorys : Printėja). – 159, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Dalis gretut. teksto liet., rus. – Tiražas 333 egz. – ISBN 978-9986-940-66-1

Šiandien madam pareis vėliau : romanis / Susanna Kubelka ; iš vokiečių kalbos vertė Laima Bareišienė. – 2-oji laida. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 348, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1111-6 (jr.) : [24 Lt 72 ct]

Taškas : prisiminimų žaltvykslės : [dvieiliai] / Romas Sadauskas ; [piešiniai autorius]. – Vilnius : Žuvėdra, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 252, [4] p. : iliustr. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-609-8089-16-5 : [10 Lt]

Ties riba : romanis / Anne Stuart ; iš anglų kalbos vertė Rūta Burbaitė. – Vilnius : Svajonių knygos, 2013 (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 314, [1] p. – (Katė, ISSN 2335-7746). – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-406-610-8 : [14 Lt 99 ct]

Užgeso mano Gabija : [kūrybos rinkinė] / Vitolis Trušys ; [iliustracijos V. Trušio]. – Šiauliai : Šiaurės Lietuva, 2013 (Vilnius : Spauda). – 183, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-863-69-4 : [15 Lt]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Aukšaplaukė ir trys meškos : [pasaka : skaitykite ir klijukokite / iš anglų kalbos vertė Birutė Kryžiūtė ; iliustravo Yogesh Singh ir Kamal]. – Vilnius : [Naujoji Rosma, 2013] (Spausd. Indijoje). – [17] p., jsk. virš., [2] jd. lipdukų lap. : iliustr. – Antr. iš virš. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-06-269-1

Bembis : [pasaka : skaitykite ir klijukokite / iš anglų kalbos vertė Birutė Kryžiūtė ; iliustravo Yogesh Singh ir Kamal]. – Vilnius : [Naujoji Rosma, 2013] (Spausd. Indijoje). – [17] p., jsk. virš., [2] jd. lipdukų lap. : iliustr. – Antr. iš virš. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-06-270-7

Džekas ir pupa : [pasaka : skaitykite ir klijukokite / iš anglų kalbos vertė Birutė Kryžiūtė ; iliustravo Yogesh Singh ir Kamal]. – Vilnius : [Naujoji Rosma, 2013] (Spausd. Indijoje). – [17] p., jsk. virš., [2] jd. lipdukų lap. : iliustr. – Antr. iš virš. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-06-271-4

Léktuvų pasaulis : [kniga vaikams] / paraše Steve Bunghall. – [Vilnius] : Egmont Lietuva, [2013]. – 63, [1] p. : iliustr. – Virš. aut. nenurodytas. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. – Ciklo „Sparnai“ knyga. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-414-593-3 (jr.)

Lenktynės virš debesų : [kniga vaikams su 6 skaidančiu lėktuvų modeliais] / papasakojo Bill Scollon ; iliustravo Disney Storybook Artists. – Vilnius : Egmont Lietuva, 2013 (Spausd. Kinijoje). – 22, [2] p., jsk. virš. : iliustr. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. – Ciklo „Sparnai“ knyga. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-414-549-0 (jr.)

Madingiausias krokodilas : [pasakėlė] / Nijolė Kepenienė ; dailininkė Birutė Zokaitytė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – [30] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1124-6 (jr.) : [14 Lt 83 ct]

Mer Popins : [apysaka] / P.L. Travers ; iš anglų kalbos vertė Auksė Mardosaitė ; iliustravo Mary Shepard. – 4-asis leid. – Vilnius : Garnelis, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 203, [2] p. : iliustr. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-9955-883-35-7 (jr.)

Ozo Šalies burtininkas : [pasaka : skaitykite ir klijukokite / iš anglų kalbos vertė Birutė Kryžiūtė ; iliustravo Yogesh Singh ir Kamal]. – Vilnius : [Naujoji Rosma, 2013] (Spausd. Indijoje). – [17] p., jsk. virš., [2] jd. lipdukų lap. : iliustr. – Antr. iš virš. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-06-268-4

Pradingėlė katytė Miglė : [apysaka] / Holly Webb ; iš anglų kalbos vertė Simona Kaziukonytė ; [Sophy Williams iliustracijos]. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 126, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1112-3 (jr.) : [8 Lt 47 ct]

Saeclum : [trileris] / Ursula Poznanski ; iš vokiečių kalbos vertė Teodoras Četrauskas. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 426, [3] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1087-4 (jr.) : [28 Lt 25 ct]

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Bégančios kortos“

Savaitės filmai

Bégančios kortos ***

Prinstonas studentas Ričis žaidžia interneite pokerį, kad apmokėtų už mokslus. Kai pasijunta apgautas, jis nusprendžia atgauti pavogutus pinigus, rasti portalą savininką ir jam atkerštyti. Tačiau Kosta Rikoje radęs korumpuočią Aiveną Bloką nusprendžia tapti jo dešiniaja ranka. Blokas mato Ričį kaip gimininingą sielą. Statymai vis auga ir Ričis suprantą, kad jo naujasis šefas atsidūrė ties katastrofos riba. Žaidimą užaštrina ir FTB agentas... Brado Furmano filmas – pirmiausiai tiems, kurie mėgsta filmus apie žaidimus ir juvelyriskai parengtas apgavystes. Ir, žinoma, Beno Afflecko, Justino Timberlike'o, Gemmos Arterton, Anthony Mackie gerbėjams (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Džesmina ****

Naujojo Woody Alleno filmo herojė Džesmina (Cate Blanchett) priprato patogiai gyventi šalia vyro verslininko. Jos pasaulis buvo prabangios rezidencijos ir limuzinai, vakarienės ištaigingose Niujorko restoranuose ir pirkiniuose. Bet vyras (Alec Baldwin) už finansines machinacijas atsidūrė kalėjime, bankai užblokavo sąskaitas ir Džesminos gyvenimas pasikeitė neatpažįstamai. Kad išvengtų nemalonų susitikimų su Niujorko elitu, Džesmina persikelia į San Fransiską ir laikinai apsigyvena pas seserį Džindžer (Sally Hawkins). Netrukus ji pradeda konfliktuoti su sesers sužadėtiniu Čiliu (Bobby Cannavale) ir nusprendžia rasti sau ir seserai gerus partnerius. Allenas akivaizdžiai perfrazuoją ne tik pastaraisiais križės metais subliūkusių finansinių aferistų istorijas, bet ir Tennessee Williamso „Geismų tramvajaus“ siužetą. Tik laikai neatpažįstamai pasikeitė, o kartu su jais ir geismai, ir dramų veikėjai (JAV, 2013). (Vilnius)

Jobs ***

Steve'as Jobsas buvo ekscentrikas, maištinkas, kartais beprotis. Jis visada galvojo, kad žino geriau už kitus ir niekad neklysta. Iš pat pradžių Jobsas žinojo, ko siekia, ir sugebėjo už tai pakovoti. Jis buvo nelengvas verslo ir gyvenimo partneris. Įmonę Jobsas įkūrė garaže, bet po kelerių metų tapo milijonieriumi. Tačiau netrukus prarado „Apple“. Tik net ir situaciijoje, kuri kitiems atrodė beveiltiška, jis rado jėgų vėl pakilti ir parversti įmonę galingiausia pasaulyje imperija. Jobsui pavydėjo vyrai, jি mylėjo moterys. Jis buvo vizionierius. Joshua Michaelo Sternas pasakojime apie Jobsą, kuris vieniems pasirodys pernelyg paprastas, kitiems – tiesiog neteisingas, vaidina Ashtonas Kutcheris, Dermotas Mulroney, Joshas Gadas, Lukas Haas, Matthew Modine'as, J.K. Simmonsas, Lesley Ann Warren, Ronas Eldardas (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Laiko tiltas ***

Richardas Curtis parašė populiarų filmų „Ketverios vestuvės ir vienos laidotuvės“, „Noting Hill“ scenarius ir nusprendė pats tapti režisieriumi. Bet pagal nuosavą scenarių sukurtam naujam jo filmui akivaizdžiai pristigo tvirtos režisierius rankos. Nors filmo iščities taškas geras: 21-crių nedrąsus advokatas Timas (Domhnall Gleeson) sužino, kad gali keliauti laiku, yra jausminga Timo ir žavios amerikietės Merės (Rachel McAdams) meilės istorija, sąmoningai ir šiltai rodomi Timo giminės ir pažįstami, filmas įkūnija atpažįstamus senosios keistosios Anglijos bruožus, bet jam sttinga vientisumo, jis pernelyg ištęstas. Vis dėlto žiūrėti „Laiko tiltą“ – malonus ir saugus, nes žavūs personažai tiksliai balansuoja tarp komedijos ir melodramos, humoros, ironijos ir žmogiškųjų silpnybių. Gal kam nors jis ir pasirodys per saldus, bet pavargusiems nuo realybės antiutopijų žiūrovams kartais sttinga optimistinių filmų apie meilę ir laiko tékmę. Ir perspėjimo, kad reikia būti atsargiam: kiekvienas sugrįžimas į pračių gali pakeisti ateitį. Taip pat vaidina Billas Nighty, Lydia Wilson, Lindsay Duncan, Richardas Cordery, Joshua McGuiras, Tomas Hollanderis (D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

4–10 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 11.15, 13.45, 16.45, 19.15, 21.45
4–7, 9, 10 d. – Viskas įskaičiuota. Naujuju rusų nuotykiai Turkijoje (Rusija) – 11.45, 14.45, 16.30, 19.21.30
4–10 d. – Don Žuanas (JAV) – 14.15, 16.15, 18.45, 21.15
4, 7–10 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 18.21 val.; 4, 5 d. – 12.30, 18, 21 val.
5 d. – P. Čaikovskio „Eugenijus Oneginas“

Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55

4–9 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11.30,

14, 16.30, 19.15; 10 d. – 11.30, 14, 16.30

4–9 d. – Sparnai (JAV) – 12, 14.15, 17.15,

19.30; 10 d. – 12, 14.15

4–10 d. – Sparnai (3D, JAV) – 11, 13.30, 15.45

4–7, 9 d. – Laiko tiltas (JAV) – 16, 18.15,

21 val.; 8 d. – 16 val.; 10 d. – 16, 18.15

4, 6–8 d. – Bégančios kortos (JAV) – 15.30,

19, 21.15; 5, 10 d. – 15.30; 9 d. – 15.30, 21.15

4, 7–10 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) –

18.30; 5, 6 d. – 12.45, 18.30

4–10 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 15.45,

21.15

4, 7–10 d. – Džesmina (JAV) – 18.15; 5, 6 d. –

12.30, 18.15

4–10 d. – Jobs (JAV) – 15, 20.45

5 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 12.15;

6 d. – 16.15

4–10 d. – Monstrų universitetas (JAV) – 13.30

Išvarymas (JAV) – 21.45

5, 6 d. – Bjaurusis aš 2 (3D, JAV) – 11.15

4–10 d. – Smurfai 2 (3D, JAV) – 13.45

5, 6 d. – Smurfai 2 (JAV) – 11 val.

4–9 d. – Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) –

18.45

4–7, 9 d. – Kalinai (JAV) – 21.30

4–10 d. – Metallica – Like Never Before

(3D, JAV) – 22 val.

6 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 11 val.

Forum Cinemas Akropolis

4–10 d. – Viskas įskaičiuota. Naujuju rusų

nuotykiai Turkijoje (Rusija) – 12.45, 17,

19.20, 21 val.

Gravitacija (3D, JAV) – 16, 19, 21.30

Don Žuanas (JAV) – 15, 18.30, 21.40

Sparnai (3D, JAV) – 11.15, 13.45, 16.30

Sparnai (JAV) – 10.15, 12.30, 14.45

Bégančios kortos (JAV) – 10.45, 19.45, 21.50

Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 13, 18.45

Laiko tiltas (JAV) – 15.45, 21.15

Smurfai 2 (3D, JAV) – 11 val.

Monstrų universitetas (3D, JAV) – 13.30

4, 5, 7–10 d. – Bjaurusis aš 2 (JAV) – 10.30

4–10 d. – Labas, mes Milerai (JAV) – 17.15

6 d. – Alisa Stebuluklė šalyje (JAV) – 10.30

„Skalvijos“ kino centras

4 d. – Šventieji motorai (Prancūzija,

Vokietija) – 16.50; 5 d. – 16 val.; 6 d. –

21.20; 7 d. – 16.50; 8 d. – 15.50; 9 d. –

16.50, 10 d. – 16.50

5 d. – Šventieji motorai (Prancūzija) – 16.50

4–10 d. – Tarptautinis Kauno kino festivalis

3 d. – Michaelis Hanekė. Profesija: režisie-

rius (Austrija, Prancūzija) – 19 val.

3 d. – Voltero kaltė (Prancūzija) – 20.45

4 d. – Ilgalaikei meilę (Lenkija) – 19 val.

4 d. – Išsiukinėjimas (Prancūzija) – 20.50

5 d. – Vadžda (Saudo Arabija, Vokietija) –

18 val.

5 d. – „Mekongo“ viešbutis (Tailandas,

D. Britanija) – 19.50

5 d. – Mikelandželo aistra (Čilė, Prancūzija),

Argentina, Vokietija) – 21 val.

6 d. – Sunumeruotieji (Izraelis, JAV) – 17 val.

6 d. – Araf – tarp žemės ir dangaus (Turki-

ja) – 19 val.

7 d. – Vaizdelis iš metalo laužo surinkėjo

gyvenimo (Bosnija ir Hercegovina, Prancūzija, Slovėnija, Italija) – 19 val.

7 d. – Grūdo paslaptis (Prancūzija) – 20.30

8 d. – Gali būti blogiau (JAV) – 18 val.

8 d. – Juodoji Venera (Prancūzija) – 20 val.

9 d. – Pačiame žydėjime (Gruzija, Vokietija, Prancūzija) – 19 val.

9 d. – Papuša (Lenkija) – 21 val.

10 d. – Frances Ha (JAV) – 21 val.

Ciklas „Karlseno kinas“

5 d. – Lietuviška animacija vaikams: Anta-

nas Skučas – 14.30

6 d. – Lėlinės animacijos programa (Latvija) –

15.30

7 d. – Seansai senjoram. Meilė kaip nuodai

(Prancūzija) – 15 val.

10 d. – 8-asis tarptautinis trumpų filmų

festivalis „Vilniaus kino šortai 2013“ – 19 val.

Pasaka

Tarptautinis Kauno kino festivalis

4 d. – Tylieji – 17 val.

4 d. – Mikelandželo aistra – 22 val.

5 d. – Frances Ha – 19 val.

5 d. – Už mūsų meilę – 17 val.

5 d. – Stone